

STANDARD

METODYKA SZKOLENIA OSÓB PRZYGOTOWUJĄCYCH PSY PRZEWODNIKI

Opracowanie powstało w ramach projektu pn. „Budowa kompleksowego systemu szkolenia i udostępniania osobom niewidomym psów przewodników oraz zasad jego finansowania” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 4.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

DOKUMENT CHRONIONY PRAWAMI AUTORSKIMI.

Lider Projektu

Partnerzy Projektu

Fundacja
Pies Przewodnik

Spis treści

1.	SŁOWNICZEK	3
2.	ANALIZA ZAGRANICZNYCH ROZWIĄZAŃ.....	4
3.	ŚCIEŻKA AWANSU W SZKOLENIU PSA PRZEWODNIKA	5
3.1.	Aplikant na trenera psów przewodników	5
3.2.	Młodszy trener psów przewodników.....	7
3.3.	Trener psów przewodników	9
3.4.	Instruktor psów przewodników	10
3.5.	Instruktor egzaminator	13
3.6.	Trener rodzin zastępczych	13
3.7.	Podsumowanie.....	15
4.	METODYKA SZKOLENIA	16
4.1.	Szkolenie aplikanta na trenera.....	16
4.1.1.	Szkolenie wstępne teoretyczne	16
4.1.2.	Szkolenie specjalistyczne	20
4.2.	Szkolenie młodszego trenera psów przewodników	22
4.3.	Szkolenie psa przez trenera psów przewodników	23
4.4.	Szkolenie instruktora	23
5.	ZAŁĄCZNIKI.....	25
5.1.	Załącznik nr 1 – Wzór miesięcznej indywidualnej karty oceny.....	25
5.2.	Załącznik nr 2 – Program szkolenia specjalistycznego aplikanta na trenera psów przewodników.....	27
5.3.	Załącznik nr 3 – Program szkolenia specjalistycznego młodszego trenera psów przewodników	46

1. Słowniczek

Aplikant na trenera psów przewodników – osoba, która przeszła kwalifikację wstępną i została przyjęta na kurs, w trakcie którego wyszkoli 2 psy przewodniki pod całościową opieką instruktora.

Całościowa opieka instruktora - opieka instruktora przez cały okres szkolenia specjalistycznego polegającą na przekazaniu wiedzy z tematów i zadań opisanych w tym szkoleniu, a wynikających z niniejszych standardów.

Instruktor egzaminator – instruktor uprawniony do przeprowadzania egzaminów psów przewodników po zakończeniu przez nie szkolenia.

Instruktor psów przewodników — osoba, która posiada niezbędną wiedzę i umiejętności pozwalające prowadzić kompleksowe szkolenie psa przewodnika, pary klient-pies, sprawować nadzór nad całym procesem szkolenia psa i klienta, nadzór nad uczącymi się młodszymi trenerami i aplikantami, a także posiada kwalifikacje niezbędne do przekazywania psów przewodników i nadzorowania pracy psa przewodnika i osoby niewidomej w okresie po przekazaniu psa.

Jednostka dydaktyczna - jednostka lekcyjna trwająca 45 minut.

Młodszy trener psów przewodników - osoba, która posiada niezbędną wiedzę i umiejętności, aby szkolić psy przewodniki pod częściową opieką instruktora.

Sesja szkoleniowa – jest to sesja stanowiąca połączenie sesji treningowej oraz sesji z instruktorem trwająca do 45 minut, podczas której odbywający szkolenie specjalistyczne aplikant/młodszy trener nabywa niezbędną wiedzę z zakresu szkolenia psa przewodnika.

Trener psów przewodników – osoba, która posiada niezbędną wiedzę i umiejętności, aby móc samodzielnie szkolić psa przewodnika.

Trener rodzin zastępczych – osoba mająca umiejętności i predyspozycje, aby szkolić wolontariuszy i rodziny zastępcze w zakresie sprawowania właściwej opieki nad psem oraz szkolenia podstawowego psów.

2. Analiza zagranicznych rozwiązań

Analizę przeprowadzono w oparciu o informacje i materiały zebrane za pośrednictwem wizyt i rozmów w 3 europejskich szkołach psów przewodników, zrzeszonych w International Guide Dog Federation - IGDF. Wybrano szkoły europejskie, ponieważ warunki ich działania są najbardziej zbliżone do polskich pod względem kulturowym, ekonomicznym i społecznym. Podczas rozmów pojawiły się pytania o sposób rekrutacji trenerów, kwalifikacje niezbędne do bycia szkoleniowcem, ścieżkę awansu, sposób wynagradzania oraz ilość godzin pracy.

Dwie z wybranych szkół to duże ośrodki szkolące psy w systemie kennelowym, trzeci to mała szkoła, w której psy szkolone są w systemie domowym. Pierwsza szkoła to angielska The Guide Dogs for the Blind Association w Londynie, druga szkoła w Zagrzebiu - Centar za Rehabilitaciju Silver, trzecia - szkoła w czeskiej Pradze prowadzona przez Fundację Mathilda.

W dwóch pierwszych szkołach trenerzy zatrudnieni są na etat i pracują na miejscu w ośrodku. Istnieje tam wyodrębniony podział na instruktorów i trenerów. W obu przypadkach szkoły opierają się w znacznej mierze na klasyfikacjach zaczerpniętych z IGDF. Praca instruktorów i trenerów odbywa się w systemie 5-dniowym (od poniedziałku do piątku) z dyżurami weekendowymi. Trenerzy pracują w ciągu dnia z psami, wolontariuszami lub przekazują psy klientom.

Szkoła w Pradze prezentuje inny system, nadal oparty na ideologii IGDF. Ten system jest częściowo podyktowany brakiem odpowiedniej infrastruktury, ale także indywidualnym sposobem pracy. Trenerzy prowadzą własną działalność gospodarczą, co daje pewien rodzaj swobody w organizacji pracy, a ostatecznym sposobem rozliczenia jest wyszkolony pies. Obowiązki wykonywane przez kadrę szkoleniową są identyczne, jak w systemie kennelowym, tzn.: obejmują szkolenie psów, przekazywanie ich klientom

i wizyty u wolontariuszy. Psy podczas szkolenia mieszkają w domach trenerów. Wysokie wymagania w stosunku do kadry trenersko-instruktorskiej są wspólne dla prezentowanych tutaj rozwiązań. Osoby przyjęte do pracy przechodzą przez wszystkie stopnie pracy z psami: od wolontariatu, czy obsługi zwierząt w kennelu, do szkolenia psów pod mniejszym lub większym nadzorem instruktorów, aby na koniec - po wyszkoleniu i przekazaniu minimum 6 psów - móc stać się instruktorami. Dodatkowo na każdym etapie przeprowadzane są szkolenia, niejednokrotnie wyjazdowe, m.in. dzięki członkostwu w IGDF. Trenerzy współpracujący ze szkołą Fundacji Mathilda przechodzą kurs orientacji przestrzennej organizowany w instytucji zewnętrznej. Posiadanie kompleksowej wiedzy jest uważane za konieczne w pracy z osobami niewidomymi.

3. Ścieżka awansu w szkoleniu psa przewodnika¹

Osoba chcąc szkolić psy przewodniki musi posiadać określone wymagania umożliwiające jej ubieganie się o wykonywanie zadań związanych ze szkoleniem psów przewodników. Zdobywając kolejne doświadczenia i umiejętności w szkoleniu psa, docelowo może osiągnąć status instruktora psa przewodnika.

Wyróżnia się następujące stanowiska w strukturze szkoły psów przewodników związane ściśle ze szkoleniem psów przewodników²:

- 1) Aplikant na trenera psów przewodników,
- 2) Młodszy trener psów przewodników,
- 3) Trener psów przewodników,
- 4) Instruktor psów przewodników,

oraz

- 5) Instruktor egzaminator,
- 6) Trener rodzin zastępczych.

3.1. Aplikant na trenera psów przewodników

1) Rekrutacja na stanowisko

O stanowisko aplikanta ubiegać może się osoba, która po przeprowadzeniu procedury rekrutacyjnej, zostaje zakwalifikowana na kurs szkoleniowy. Po ukończeniu kursu nabędzie ona wiedzę i umiejętności niezbędne do szkolenia psa przewodnika potwierdzone stosownym zaświadczeniem.

Osoba ubiegająca się o stanowisko aplikanta na trenera psów przewodników powinna spełniać następujące **wymagania (etap I rekrutacji)**:

- a) ukończone 18 lat,
- b) 2-letnie doświadczenie w pracy z psami i ludźmi,
- c) preferowane wykształcenie związane ze zwierzętami, terapią, medycyną (w tym weterynaryjną) lub z naukami społecznymi,
- d) możliwość przyjęcia psa do domu na okres szkolenia

oraz posiadać następujące doświadczenie, kompetencje lub umiejętności:

- e) umiejętność pracy z psami,
- f) dyspozycyjność,
- g) doświadczenie w pracy z psami dla osób z niepełnosprawnościami,
- h) zaangażowanie i predyspozycje do pracy z psami,

---

¹ Dla trenerów, instruktorów oraz instruktorów-egzaminatorów, którzy przed wejściem w życie niniejszych standardów ukończyli szkolenia o tematyce spójnej z programem szkolenia określonym w niniejszym standardzie, posiadają doświadczenie i umiejętności określone w niniejszym dokumencie oraz wyszkolili psy w liczbie wymaganej dla tych stanowisk, uprawnienia pozostają w mocy.

² W strukturze tej nie uwzględniono rodzin zastępczych (wolontariuszy), które odgrywają istotną rolę w procesie szkolenia podstawowego przyszłych psów przewodników, ze względu na ujęcie tego aspektu w standardzie dot. wolontariatu.

i) otwartość na współpracę z osobami z niepełnosprawnością wzroku.

Pożądane cechy: spostrzegawczość, wytrwałość, cierpliwość i umiejętność wyciągania wniosków z zachowań zarówno psów, jak i klientów. Kandydat musi posiadać predyspozycje dydaktyczne, kulturę osobistą. Powinien być odpowiedzialny i samodzielny.

Osoba spełniająca wymogi określone w I etapie, zostaje zakwalifikowana do **drugiego etapu rekrutacji – rozmowy kwalifikacyjnej**. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej ocenie podlegają następujące obszary:

- 1) Umiejętność pracy z psami: zaangażowanie i predyspozycje,
- 2) Doświadczenie w pracy z psami i ludźmi,
- 3) Doświadczenie w pracy z psami dla osób z niepełnosprawnościami,
- 4) Otwartość na współpracę z osobami z niepełnosprawnością wzroku,
- 5) Spostrzegawczość, wytrwałość, cierpliwość i umiejętność wyciągania wniosków z zachowań zarówno psów, jak i ich przewodników,
- 6) Organizacja pracy, dyspozycyjność i warunki lokalowe.

Osoba która otrzymała pozytywny wynik zostaje zaangażowana przez szkołę psów przewodników na stanowisko aplikanta na trenera. Aplikant odbywa szkolenie teoretyczne, które wstępnie pozwoli przygotować go do uczestnictwa w szkoleniu specjalistycznym psa przewodnika pod nadzorem instruktora.

Zakres obowiązkowych szkoleń określa program szkolenia zawarty w pkt 4 niniejszego standardu.

W przypadku gdy osoba zgłaszająca się na rekrutację posiada zaświadczenie o przejściu szkolenia teoretycznego spójnego z programem szkolenia zawartym w punkcie 4.1.1, szkoła ma prawo przyjąć tę osobę po spełnieniu wymogów formalnych I etapu rekrutacji bezpośrednio na szkolenie specjalistyczne.

1) Obowiązki i uprawnienia aplikanta na trenera

Do głównych **obowiązków** aplikanta należą:

- a) obowiązkowe uczestnictwo w szkoleniu teoretycznym i specjalistycznym,
- b) obowiązkowy udział w szkoleniach grupowych i częściowy w indywidualnych z rodzinami zastępczymi podczas etapu szkolenia podstawowego,
- c) uczestnictwo w procesie przekazywania przez instruktora wyszkolonych przez aplikanta psów przewodników,
- d) utrzymywanie stałego kontaktu z instruktorem przez cały okres szkolenia specjalistycznego,
- e) przyjęcie psa do domu na cały okres szkolenia specjalistycznego w modelu domowym lub możliwość przyjęcia psa do domu podczas szkolenia w modelu kennelowym,
- f) współpraca z organizacją szkolącą psy przewodniki w sprawach organizacyjnych, jak i w działaniach mających na celu zapewnienie dobrostanu psa,
- g) świadomość zakresu obowiązków i odpowiedzialności wynikającej ze szkolenia psa dla osoby z niepełnosprawnością wzroku,
- h) sprawowanie należytej opieki nad psem,
- i) przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w ramach szkolenia,

- j) uczestnictwo w kursach, szkoleniach, w tym służących poznawaniu osób z niepełnosprawnością wzorku, zgodnie z zaleceniami pracodawcy/instruktora.

Aplikant ma **prawo** do:

- a) otrzymywania wynagrodzenia za szkolenie psa w ramach szkolenia specjalistycznego,
- b) zwrotu kosztów utrzymania psa,
- c) korzystania ze sprzętu specjalistycznego niezbędnego przy szkoleniu specjalistycznym, takich jak uprząż, smycz, oznaczenia szkoleniowe,
- d) darmowych wizyt weterynaryjnych dla psów przygotowywanych do pracy psa przewodnika, w wyznaczonych przez organizację lecznicach,
- e) uczestnictwa w przekazywaniu psów przez instruktorów po wcześniejszym uzyskaniu zgody instruktora przekazującego psa przewodnika.

Szkolenie aplikanta podlega ocenie przez instruktora minimum raz w miesiącu. Weryfikacja ta polega na ocenie szkolenia psa według miesięcznej indywidualnej karty oceny psa (załącznik nr 1 do niniejszego standardu).

3.2. Młodszy trener psów przewodników

1) Rekrutacja na stanowisko

O stanowisko młodszego trenera psów może ubiegać się kandydat, który posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do szkolenia psów przewodników pod częściową opieką instruktora. Kandydatem na młodszego trenera psów może być:

- a) aplikant na trenera z danej szkoły psów przewodników (w drodze awansu) posiadający udokumentowane ukończenie szkolenia i udokumentowane wyszkolenie minimum 2 psów pod całościową opieką instruktora potwierdzonej certyfikatem wyszkolenia psa przewodnika oraz po przejściu rozmowy kwalifikacyjnej,
- b) lub osoba, która:
  - ⇒ przedstawi dokument potwierdzający odbycie i ukończenie szkolenia teoretycznego spójnego z programem szkolenia zawartym w punkcie 4.1.1,
  - ⇒ spełnia wymogi formalne opisane w punkcie 3.1,
  - ⇒ przeszła rozmowę kwalifikacyjną,
  - ⇒ wyszkoliła minimum 2 psy przewodniki pod całościową opieką instruktora potwierdzone certyfikatem wyszkolenia psa przewodnika

Po spełnieniu wymogów formalnych kandydat zapraszany jest na rozmowę kwalifikacyjną. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej ocenie podlegają następujące obszary:

- 1) Umiejętność pracy z psami: zaangażowanie i predyspozycje,
- 2) Doświadczenie w pracy z psami i ludźmi,
- 3) Doświadczenie w pracy z psami dla osób z niepełnosprawnościami,
- 4) Otwartość na współpracę z osobami z niepełnosprawnością wzroku,

- 5) Spostrzegawczość, wytrwałość, cierpliwość i umiejętność wyciągania wniosków z zachowań zarówno psów, jak i ich przewodników,
- 6) Organizacja pracy, dyspozycyjność i warunki lokalowe.

Kandydat, który otrzymał pozytywny wynik zostaje zaangażowany przez szkołę psów przewodników na stanowisko młodszego trenera, który pod nadzorem instruktora uczestniczy w szkoleniu psa przewodnika według programu szkolenia określonego w pkt 4 niniejszego standardu.

2) Obowiązki i uprawnienia młodszego trenera psów przewodników

Do głównych **obowiązków** młodszego trenera należą:

- a) uczestnictwo w szkoleniu specjalistycznym,
- b) uczestnictwo w szkoleniu podstawowym,
- c) uczestnictwo w procesie przekazywania psów, zgodnie ze standardem przekazywania psa przewodnika osobom z niepełnosprawnością wzroku,
- d) utrzymywanie stałego kontaktu z instruktorem przez cały okres szkolenia specjalistycznego,
- e) przyjęcie psa do domu na cały okres szkolenia specjalistycznego,
- f) utrzymywanie kontaktu z koordynatorem z organizacji, w ramach której uczestniczy w szkoleniu, zarówno w sprawach organizacyjnych jak i w kwestiach dotyczących zabezpieczenia dobrostanu psa,
- g) świadomość zakresu obowiązków i odpowiedzialności wynikającej ze szkolenia psa dla osoby niewidomej,
- h) sprawowanie należytej opieki nad psem,
- i) wykonywanie ćwiczeń i zaleceń przekazanych przez instruktora,
- j) wspólne lub częściowe prowadzenie ćwiczeń z psami, szczególnie w przypadkach umożliwiających wykorzystanie umiejętności uczenia się psów poprzez naśladownictwo, przy takich ćwiczeniach, jak: wchodzenie do pociągu/tramwaju, wchodzenie do tuneli podziemnych, jeżdżenie schodami ruchomymi,
- k) uczestnictwo w kursach, szkoleniach (podnoszących kwalifikacje) (w tym służących poznawaniu osób niewidomych), zgodnie z zaleceniami pracodawcy/instruktora

Młodszy trener psów ma **prawo** do:

- a) otrzymywania wynagrodzenia za pracę z psem w szkoleniu specjalistycznym,
- b) zwrotu kosztów utrzymania psa,
- c) darmowych wizyt weterynaryjnych dla psów przygotowywanych do pracy psa przewodnika w wyznaczonych przez organizację lecznicach,
- d) korzystania ze sprzętu specjalistycznego niezbędnego przy szkoleniu specjalistycznym, jak uprząż, smycz, oznaczenia szkoleniowe,
- e) uczestnictwa w wybranych przez siebie zajęciach i podczas przekazywania psów za zgodą prowadzących zajęcia.

- f) w ramach podnoszenia kwalifikacji i chęci aplikowania na instruktora psa przewodnika ma możliwość przekazywania dwóch psów pod częściowym nadzorem instruktora według zasad opisanych w programie szkolenia punkt 4.2 i według programu szkolenia psa przewodnika oraz przekazywania dwóch psów samodzielnie po uzyskaniu zgody jednostki szkolącej.

Szkolenie psa przez młodszego trenera psów podlega ocenie przez instruktora minimum raz w miesiącu. Weryfikacja ta polega na ocenie szkolenia psa według miesięcznej indywidualnej karty oceny psa (załącznik nr 1 do niniejszego standardu).

3.3. Trener psów przewodników

1) Rekrutacja na stanowisko

O stanowisko trenera psów przewodników może się ubiegać osoba, która posiada niezbędną wiedzę i umiejętności, aby być kompetentnym do samodzielnego szkolenia psa przewodnika.

Kandydatem na trenera psów przewodników może być:

- a) młodszy trener psów przewodników z danej szkoły psów przewodników (w drodze awansu), który udokumentuje wyszkolenie:

- ⇒ minimum 2 psów przewodników pod całościowym nadzorem instruktora oraz
- ⇒ 2 psów pod częściową nadzorem instruktora
- ⇒ 2 psów samodzielnie

potwierdzone certyfikatem wyszkolenia psa przewodnika;

- b) lub osoba, która spełnia wymogi formalne opisane w punkcie 3.1 oraz

- ⇒ przedstawi dokument potwierdzający odbycie i ukończenie szkolenia teoretycznego spójnego z programem szkolenia zawartym w punkcie 4.1.1
- ⇒ przeszkoliła: minimum 2 psy przewodniki pod całościowym nadzorem instruktora, 2 psy pod częściowym nadzorem instruktora oraz 2 psy samodzielnie

potwierdzone certyfikatem wyszkolenia psa przewodnika.

Po spełnieniu wymagań formalnych, kandydat zostaje skierowany na rozmowę kwalifikacyjną. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej ocenie podlegają następujące obszary:

- 1) Umiejętność pracy z psami: zaangażowanie i predyspozycje,
- 2) Doświadczenie w pracy z psami i ludźmi,
- 3) Spostrzegawczość, wytrwałość, cierpliwość i umiejętność wyciągania wniosków z zachowań, zarówno psów, jak i ich przewodników,
- 4) Organizacja pracy, dyspozycyjność i warunki lokalowe.

Kandydat, który otrzymał pozytywny wynik z rekrutacji może być zaangażowany na stanowisko trenera psów przewodników.

2) Obowiązki i uprawnienia trenera psów przewodników

Do głównych **obowiązków** trenera należą:

- a) samodzielne szkolenie psów zgodnie ze standardami,
- b) przyjęcie psa do domu na cały okres szkolenia specjalistycznego,
- c) utrzymywanie kontaktu z koordynatorem z organizacji, w ramach której uczestniczy w szkoleniu zarówno w sprawach organizacyjnych jak i w kwestiach dotyczących zabezpieczenia dobrostanu psa,
- d) świadomość zakresu obowiązków i odpowiedzialności wynikającej ze szkolenia psa dla osoby niewidomej,
- e) sprawowanie należytej opieki nad psem,
- f) współprowadzenie wraz z instruktorem ćwiczeń z psami, wymianę doświadczeń,
- g) uczestnictwo w kursach, szkoleniach na wniosek pracodawcy lub zorganizowanych przez pracodawcę.

Trener psów ma **prawo** do:

- a) otrzymywania wynagrodzenia za pracę z psem w szkoleniu specjalistycznym,
- b) zwrotu kosztów utrzymania psa,
- c) darmowych wizyt weterynaryjnych w wyznaczonych przez szkołę psów przewodników lecznicach,
- d) korzystania ze sprzętu specjalistycznego niezbędnego przy szkoleniu specjalistycznym, tj. uprząż, smycz, oznaczenia szkoleniowe,
- e) samodzielnego szkolenia psa przewodnika.
- f) w ramach doszkalania i chęci aplikowania na instruktora psa przewodnika ma możliwość przekazywania psów samodzielnie według programu przekazywania psa przewodnika po uzyskaniu zgody jednostki szkolącej

Szkolenie psa przez trenera psów podlega ocenie przez instruktora minimum raz w miesiącu. Weryfikacja ta polega na ocenie szkolenia psa według miesięcznej indywidualnej karty oceny psa (załącznik nr 1 do niniejszego standardu).

3.4. Instruktor psów przewodników

1) Rekrutacja na stanowisko

O stanowisko instruktora psów przewodników może ubiegać się osoba, która posiada niezbędną wiedzę i umiejętności pozwalające prowadzić kompleksowe szkolenie psa przewodnika, pary pies-klient oraz sprawować odpowiedni nadzór nad całym procesem szkolenia psa i klienta. Jednocześnie osoba ta posiada kwalifikacje i kompetencje do szkolenia i sprawowania nadzoru nad uczącymi się młodszymi trenerami

i aplikantami, a także dobiera pary klient-pies, przekazuje psy przewodniki i nadzoruje pracę psa przewodnika i osoby z niepełnosprawnością wzroku w okresie po przekazaniu psa min poprzez doskonalenie umiejętności i rozwiązywanie problemów.

Wymagania formalne dla kandydata na instruktora:

- a) wykształcenie min. średnie,

- b) uprawnienia trenerskie w zakresie szkolenia psów dla osób z dysfunkcją wzroku, wydane przez organizację szkolącą,
- c) liczba przeszkolonych psów przewodników:
  - ⇒ 2 z całościowym nadzorem instruktora,
  - ⇒ 2 częściowo nadzorowane przez instruktora,
  - ⇒ 2 szkolone samodzielnie,
 potwierdzone certyfikatem wyszkolenia psa przewodnika,
- d) potwierdzenie czynnej pracy w charakterze trenera psów przewodników, z przerwą nie dłuższą niż 2 lata od daty złożenia aplikacji,
- e) minimum 5-letnie doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością wzroku,
- f) posiada wiedzę z zakresu poruszania się osób z niepełnosprawnością wzroku i przyrządów używanych przez nich, jako pomoc w mobilności;
- g) posiada wiedzę z zakresu chorób wzroku, ich rodzaju i ich wpływu na możliwość bezpiecznego poruszania się osoby z określoną niepełnosprawnością wzroku;
- h) liczba przekazanych psów przewodników klientom:
  - ⇒ 2 całościowo nadzorowane przez instruktora,
  - ⇒ 2 częściowo nadzorowane przez instruktora,
  - ⇒ 2 przekazane samodzielnie,
 potwierdzone certyfikatem psa przewodnika.

O stanowisko instruktora psów przewodników może ubiegać się również trener psów przewodników z danej szkoły psów przewodników (w drodze awansu) pod warunkiem spełnienia wymagań w zakresie przeszkolonych psów i przekazanych psów klientowi, o których mowa powyżej.

Jednostka szkoląca może uznać wcześniejszą naukę teoretyczną i praktyczną kandydata na instruktora po przedstawieniu przez kandydata pisemnego zaświadczenia o odbytych szkoleniu od instytucji, która takie szkolenie prowadziła.

Po spełnieniu wymogów formalnych kandydat zapraszany jest na rozmowę kwalifikacyjną. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej ocenie podlegają następujące obszary:

- 1) Doświadczenie w pracy z psami i ludźmi z dysfunkcją wzroku,
- 2) Doświadczenie w pracy z psami dla osób z niepełnosprawnościami,
- 3) Warunki lokalowe, możliwość przyjęcia do domu psa na czas szkolenia,
- 4) Współpraca z osobami niewidomymi,
- 5) Predyspozycje dydaktyczne, kultura osobista,
- 6) Spostrzegawczość, wytrwałość, cierpliwość i umiejętność wyciągania wniosków z zachowań zarówno psów, jak i ich przewodników.

2) Obowiązki i uprawnienia instruktora psów przewodników

Do głównych **obowiązków** instruktora należą:

- a) obowiązek odbycia, w ciągu pierwszych dwóch lat pracy, kursu specjalistycznego z zakresu „Programu Doszkalania” na zasadach określonych w niniejszym standardzie,
- b) przeprowadzanie testów szczeniąt u hodowcy (kwalifikacja na wstępnie do szkolenia) wraz z opisem i dokumentacją,
- c) nadzór nad szkoleniem podstawowym, prowadzenie szkoleń, jak również wspieranie działań aplikantów, młodszych trenerów i trenerów, pomoc w rozwiązywaniu problemów, kontrola nad prawidłowym i terminowym prowadzeniem dokumentacji,
- d) sprawowanie całościowej opieki szkoleniowej nad aplikantami oraz częściowej opieki nad młodszymi trenerami w zakresie szkolenia psów przewodników,
- e) przeprowadzanie okresowych testów kwalifikacyjnych szczeniąt,
- f) kwalifikowanie psów do dalszego szkolenia lub podjęcie decyzji o wycofaniu psa ze szkolenia wraz ze wskazaniem dalszego kierunku zagospodarowania zwierzęcia z uwzględnieniem dbałości o jego dobrostan oraz racjonalne dysponowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na jego szkolenie,
- g) szkolenie specjalistyczne psów przewodników oraz nadzór nad szkoleniem prowadzonym przez aplikantów, młodszych trenerów i trenerów, wraz ze sporządzaniem niezbędnej dokumentacji z okresu szkolenia oraz kontrolą dokumentacji przygotowywanej przez trenerów,
- h) przeprowadzenie oceny psa zgodnie z dokumentacją, w celu określenia profilu psa na potrzeby doboru do klienta,
- i) uczestnictwo w doborze pary klient- pies pod kątem dobrania dla nich wyszkolonego psa przewodnika,
- j) przeprowadzenie doboru psa do klienta w oparciu o wyniki oceny psa i klienta,
- k) prowadzenie szkoleń dla kandydatów na klientów na etapie kwalifikacji oraz szkoleń klientów z zakresu pracy z dobranym psem przewodnikiem wraz z przygotowaniem dokumentacji z całego procesu przekazywania psa,
- l) podejmowanie decyzji o przekazaniu psa osobie z niepełnosprawnością wzroku po pozytywnym zakończeniu szkolenia klienta z psem, po uprzednim zasięgnięciu opinii innego instruktora,
- m) przeprowadzanie wizyt serwisowych po przekazaniu psa, zarówno planowanych, jak i interwencyjnych, oraz dalsza opieka nad parą klient-pies przewodnik, wraz ze sporządzaniem niezbędnej dokumentacji w tym zakresie,
- n) ocena zdolności do dalszej pracy psa, który ukończył 8 rok życia, oraz wnioskowanie o przejście psa na emeryturę wraz ze sporządzaniem dokumentacji w tym zakresie,
- o) uczestnictwo w naborze kandydatów na aplikantów, młodszych trenerów oraz trenerów oraz sporządzanie dokumentacji,
- p) szkolenie kandydatów na aplikantów, młodszych trenerów i trenerów i instruktorów wraz z opieką nad nimi na różnych etapach ich szkolenia, w szczególności przekazywanie wiedzy praktycznej i teoretycznej niezbędnej w procesie szkolenia psa przewodnika, nauka lub pomoc w pracy z klientem i sporządzenie dokumentacji z prowadzonych szkoleń,
- q) uczestnictwo w kursach, szkoleniach organizowanych przez pracodawcę,

- r) prowadzenie dokumentacji związanej z monitorowaniem postępów psa w szkoleniu,
- s) prowadzi lekcje doskonalące umiejętności i w nagłych problemach w pracy klienta z pracy.

Instruktor ma **prawo** do:

- a) otrzymywania wynagrodzenia za pracę z psem w szkoleniu specjalistycznym i podczas szkolenia podstawowego, a także podczas przekazywania psów klientom, wizyt serwisowych oceny pracy trenera rodzin zastępczych,
- b) zwrotu kosztów utrzymania psa,
- c) prawo do podnoszenia kwalifikacji,
- d) do otrzymania wyposażenia niezbędnego do pracy z psem i klientem,
- e) możliwość uczestniczenia w szkoleniu dodatkowym na instruktora egzaminatora.

3.5. Instruktor egzaminator

O stanowisko instruktora-egzaminatora może ubiegać się instruktor z co najmniej 8-letnim doświadczeniem w prowadzeniu kompleksowych działań w procesie udostępniania psa przewodnika osobie z niepełnosprawnością wzroku, uprawniony do przeprowadzania egzaminów psów przewodników po zakończeniu przez nie szkolenia.

Organizacja szkoląca może mianować instruktora o określonym powyżej stażu do pełnienia funkcji instruktora egzaminatora psów przewodników po odbyciu szkoleń z zakresu „Programu doszkalania” na zasadach określonych w niniejszym standardzie.

Do głównych **obowiązków** instruktora egzaminatora należy przeprowadzanie egzaminów psów przewodników wraz ze sporządzaniem niezbędnej dokumentacji w tym zakresie,

Instruktor egzaminator ma **prawo** do otrzymywania wynagrodzenia.

3.6. Trener rodzin zastępczych

1) Rekrutacja na stanowisko

O stanowisko ubiegać się może osoba mająca umiejętności i predyspozycje, aby szkolić wolontariuszy (rodziny zastępcze) sprawujących opiekę nad psami w okresie szkolenia podstawowego w zakresie sprawowania właściwej opieki oraz szkolenia psów. Trenerem rodzin zastępczych może zostać, osoba spełniająca następujące **wymagania**:

- a) ukończone 18 lat,
- b) umiejętność pracy z psami, preferowane: szkolenie psów dla osób z niepełnosprawnościami), potwierdzone certyfikatami, dyplomami z zawodów
- c) dyspozycyjność,
- d) 5-letnie doświadczenie w pracy z psami i ludźmi,
- e) preferowane doświadczenie w pracy z psami dla osób z niepełnosprawnościami,
- f) zaangażowanie i predyspozycje do pracy z psami i ludźmi
- g) szkoleniu psów (preferowane: szkolenie psów dla osób z niepełnosprawnościami).

Osoba spełniająca wymogi formalne zostaje zakwalifikowana do **drugiego etapu rekrutacji – rozmowy kwalifikacyjnej**. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej ocenie podlegają następujące obszary:

- a) umiejętności prowadzenia zajęć grupowych i indywidualnych,
- b) prowadzenia zajęć teoretycznych z zakresu wiedzy o psach i o szkoleniu,
- c) niezbędnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu szkolenia wolontariuszy, rodzin zastępczych oraz psów przewodników,
- d) dyspozycyjność,
- e) komunikacja, umiejętności analizowania sytuacji i wyciągania wniosków,
- f) predyspozycje dydaktyczne,
- g) kultura osobista,
- h) umiejętność szkolenia psów,
- i) umiejętność prowadzenia zajęć teoretycznych z zakresu wiedzy o psach i o szkoleniu.

2) Obowiązki i uprawnienia trenera rodzin zastępczych

Do głównych **obowiązków** trenera rodzin zastępczych należy:

- a) prowadzenie zajęć grupowych oraz indywidualnych z zakresu socjalizacji szczeniąt,
- b) prowadzenie zajęć grupowych oraz indywidualnych z zakresu podstawowego posłuszeństwa,
- c) przygotowywanie i prowadzenie zajęć teoretycznych z zakresów: eliminacja zachowań niepożądanych, wychowania i rozwoju młodych psów, dobrostan psa pracującego, etycznego traktowania, budowanie relacji człowiek-pies, techniki szkoleniowe lub inne,
- d) planowanie i przeprowadzanie sesji treningowych grupowych i indywidualnych,
- e) znajomość i stosowanie wytycznych w zakresie szkolenia i zasad przeprowadzania egzaminów i testów,
- f) właściwe stosowanie metody nauczania psa,
- g) przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy związanych z psem, trenerów i wolontariuszy oraz osób trzecich podczas szkolenia i pracy psów,
- h) odpowiedzialność za bezpieczeństwo swoje, uczestników szkolenia i psów,
- i) odpowiedzialność za prowadzenie zajęć zgodnie z dobrostanem i etycznym traktowaniem psa i komfortem uczestników zajęć,
- j) przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas szkolenia psów przewodników u wolontariuszy i rodzin zastępczych,
- k) dbałość o ciągłe pogłębianie wiedzy,
- l) szkolenie rodzin zastępczych w zakresie sprawowania właściwej opieki nad szczeniakami i młodymi psami, w tym do nadzorowania przebiegu szkolenia podstawowego,
- m) prowadzenie grupowych i indywidualnych szkoleń dla wolontariuszy z zakresu podstawowego posłuszeństwa psów przygotowywanych do pracy,
- n) prowadzenie zajęć teoretycznych z tematyki dotyczącej szkolenia psa m.in. eliminacja zachowań niepożądanych, , dobrostan psa pracującego,

- o) utrzymywanie kontaktu z koordynatorem z organizacji, w ramach której uczestniczy w szkoleniu zarówno w sprawach organizacyjnych jak i w kwestiach dotyczących zabezpieczenia dobrostanu psa, tworzenie wewnętrznych sprawozdań dla szkoły z przebiegu rozwoju kandydata na PP,
- p) utrzymywanie kontaktu z instruktorem i stosowanie się do jego wytycznych,
- q) świadomość zakresu obowiązków i odpowiedzialności wynikającej ze szkolenia psa dla osoby niewidomej,
- r) dbałość o zachowanie dobrostanu psa w rodzinie zastępczej.

Trener rodzin zastępczych ma **prawo** do:

- a) otrzymywania wynagrodzenia za pracę z psem w szkoleniu podstawowym, z uwzględnieniem kosztów dojazdów do wolontariuszy,
- b) korzystania ze sprzętu specjalistycznego niezbędnego przy szkoleniu podstawowym, tj. szorki-kamizelki, smycz, oznaczenia szkoleniowe,
- c) prowadzenia i ustalania szkoleń grupowych i indywidualnych według potrzeb i harmonogramu pracy tak aby dopasować się do rodzin zastępczych.

Na stanowisko trenera rodzin zastępczych mogą być angażowani z danej szkoły psów przewodników aplikanci, młodzi trenerzy psów, trenerzy psów przewodników i instruktorzy.

3.7. Podsumowanie

W ramach prowadzonych przez poszczególne szkoły psów przewodników naborów na konkretne stanowiska, dopuszcza się łączenie pełnionych funkcji bądź wykonywanych zadań, które szczegółowo określa umowa. Przykładowo, gdy instruktor wykonuje również zadania trenera psów przewodników, czy trenera rodzin zastępczych, to podpisywana jest z nim dodatkowa umowa określająca zadania trenera. Warunki umów, w tym również wynagrodzenie określone jest indywidualnie.

4. Metodyka szkolenia

W niniejszym rozdziale przedstawiono metodykę szkolenia, w jakim uczestniczy aplikant na trenera psów przewodników oraz młodszy trener psów przewodników.

4.1. Szkolenie aplikanta na trenera

Aplikant podlega obowiązkowo szkoleniu teoretycznemu oraz specjalistycznemu. Szkolenie specjalistyczne ściśle powiązane jest ze szkoleniem psa przewodnika.

4.1.1. Szkolenie wstępne teoretyczne

Celem szkolenia wstępnego jest pozyskanie niezbędnej wiedzy teoretycznej, która ma na celu przygotować aplikanta do praktycznego szkolenia psów przewodników. Szkolenie odbywa się w systemie stacjonarnym obejmującym od 5 do 8 dwudniowych zjazdów. Na realizację szkolenia przewidziano 91 godziny dydaktycznych z teorii i 10 godzin praktycznych na osobę. Zajęcia teoretyczne powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy.

Zajęcia prowadzą instruktorzy szkolenia psów przewodników oraz inni specjaliści tj. behawiorysty, trenerzy psów, zootechnicy, prawnicy, lekarze weterynarii, instruktorzy szkolenia psów, instruktorzy orientacji przestrzennej, tyflopodagodzy, tyflopsycholodzy posiadający doświadczenie w danych dziedzinach związanych z blokami tematycznymi.

Celem szkolenia teoretycznego jest pozyskanie niezbędnej wiedzy teoretycznej, w efekcie której aplikant zostanie przygotowany do szkolenia specjalistycznego oraz przekazywania psa przewodnika klientowi.

a) Zajęcia z zakresu kynologii:

METODY	Wykład
CZAS:	24 godziny dydaktyczne
ZAKRES SZKOLENIA:	
1	Geneza pochodzenia psów.
2	Systematyka ras psów według FCI (predysponowanych do szkolenia na psa przewodnika), zasady wydawania rodowodów.
3	Podstawy anatomii i fizjologii psów.
4	Etapy rozwoju psów.
5	Podstawy genetyki psów, cechy charakteru przekazywane genetycznie.
6	Zasady żywienia psów pracujących, waga psa i anomalie.
7	Sygnaly komunikacji psa (mowa ciała, sygnaly werbalne i niewerbalne, sygnaly uspokajające psa).
8	Rola psa przewodnika.

9	Cechy charakteru psa pożądane w roli przewodnika.
10	Geneza psów przewodników.
11	Metodyka nauczania psa (instynkty, warunkowanie, zapamiętywanie, stres, motywacja).
12	Wzmocnienia pozytywne a awersyjne metody szkolenia.
13	Testy przydatności szceniąt do szkolenia psów przewodników.

b) Zajęcia z lekarzem weterynarii

METODY	Wykład
CZAS:	18 godzin dydaktycznych
ZAKRES SZKOLENIA:	
1	Kalendarz szczepień i odrobaczanie psa, chipowanie.
2	Preparaty przeciw kleszczowe i inne środki profilaktyczne.
3	Podawanie leków psu.
4	Żywienie i pojenie.
5	Ruch psa przed i po posiłku.
6	Odczuwanie przez psa temperatury i bólu.
7	Czas snu i potrzeby fizjologiczne.
8	Informacje o podstawowych schorzeniach psów dużych ras i rozpoznawanie u nich stanów chorobowych.
9	Rozpoznawanie najczęstszych objawów chorób.
10	Pierwsza pomoc w nagłych przypadkach.
11	Opieka po zabiegach itp.

c) Zajęcia teoretyczne z instruktorem orientacji przestrzennej/tyflopedagogiem/tyflopsychologiem

METODY	Wykład
CZAS:	6 godzin dydaktycznych
ZAKRES SZKOLENIA:	
1	Definicje pojęć „osoba niewidoma”, „osoba słabowidząca” w ujęciu medycznym i funkcjonalnym.
2	Następstwa funkcjonalne uszkodzeń wzroku oraz przyczyny niewidzenia.
3	Kontakt bezwzrokowy (ćwiczenie kontaktu bezwzrokowego, omówienie rzeczy ułatwiających i utrudniających taki kontakt).
4	Reakcja psychiczna na utratę widzenia, adaptacja do radzenia sobie bez wzroku albo z osłabionym wzrokiem.
7	Omówienie różnych sposobów orientowania się i rozumienia przestrzeni (wykorzystanie zmysłów, korzystanie z informacji np. mapy, schematy dotykowe, słowny opis).

8	Zasady współpracy z osobą niewidomą i słabowidzącą (w tym m. in. zwracanie się do osoby niewidomej, podawanie przedmiotów, informowanie o swojej obecności, konstruktywne i niekonstruktywne formy kontaktu oraz pomagania).
9*	Zaleca się, aby ten moduł był zakończony spotkaniem z osobą niewidomą, o ile proces nauczania nie jest prowadzony przez taką osobę.

d) zajęcia praktyczne z instruktorem orientacji przestrzennej

METODY	Ćwiczenia z użyciem z opaski zasłaniającej oczy w grupach maksymalnie 4-osobowych.
CZAS:	10 godzin dydaktycznych na osobę
ZAKRES SZKOLENIA:	
1	Poznanie technik i umiejętności poruszania się z przewodnikiem (wariacje chwytu – osoba niskiego wzrostu, osoba z trudnościami w poruszaniu się, wąskie przejście, wskazywanie miejsca siedzącego, bezpieczne omijanie przeszkód, informowanie o przeszkodach, wchodzenie i schodzenie po schodach, wsiadanie i wysiadanie ze środków komunikacji publicznej, opisywanie przestrzeni).
2	Poznanie technik ochronnych (górną, dolną).
3	Poznanie techniki poruszania się z białą laską (dwupunktowa, ciągła, trailing).
4	Poznanie techniki bezpiecznego i samodzielnego poruszania się po schodach, też ruchomych (lokalizowanie schodów, decyzja o kierunku biegu schodów – góra/dół, pionizacja laski, zmiana chwytu, bezpieczna technika, technika lokalizowania poręczy).
5	Poznanie zasad poruszania się w ruchu drogowym - też techniki słuchowe (poruszanie się chodnikiem z dotykowym punktem odniesienia - trawnik/fasada, poruszanie się wzdłuż ulicy – dźwiękowy punkt odniesienia, lokalizowanie pasów prowadzących, interpretacja znaczenia pól uwagi, lokalizowanie wejścia do budynku, lokalizowanie przejścia dla pieszych, decyzja o przejściu, techniki słuchania skrzyżowań, przejść dla pieszych, przechodzenie przez krawężniki, decyzja o omijaniu przeszkód).
6	Poznanie zasad korzystania ze środków transportu (lokalizowanie przystanku, ustawianie się na przystanku, podejmowanie decyzji o numerze autobusu/tramwaju, lokalizowanie drzwi, ustawianie się do wejścia, lokalizowanie miejsca siedzącego, lokalizowanie poręczy, kontrolowanie trasy podczas podróży – GPS, informacja dźwiękowa, charakterystyczne punkty, podejmowanie decyzji o opuszczeniu pojazdu, ustawianie się do wyjścia, bezpieczne zachowanie po wyjściu na przystanek, zlokalizowanie przejścia- decyzja o kierunku marszu na planowanej trasie).
7	Poznanie zasad układu przystanków w danym mieście.

d) Zajęcia dotyczące prawnych aspektów pracy z psami przewodnikami, w ramach których aplikant zaznajamiany jest z podstawowymi aktami prawnymi regulującymi funkcjonowanie psów przewodników:

METODY	Wykład
CZAS:	4 godziny dydaktyczne
ZAKRES SZKOLENIA:	
1	Ustawa o ochronie zwierząt.
2	Dobrostan psa oraz BHP z psem i osobą niewidomą.
3	Uprawnienia osób poruszających się z psami przewodnikami w przestrzeni publicznej.
4	Podróżowanie pociągiem, samolotem, tramwajami, autobusami dalekobieżnymi i miejskimi przez osobę niewidomą z psem przewodnikiem.
5	Orzecznictwo prawne w kwestii dyskryminowania osób, poruszających się z psami przewodnikami.
6	Omówienie innych aspektów związanych z posługiwaniem się psem przewodnikiem, jak aktualne regulacje prawne dotyczące psów przewodników i ich przestrzeganie w praktyce, występujące zachowania społeczne i sposoby radzenia sobie z zachowaniem niepożądanym.

e) Najważniejsze elementy ze standardów

METODY	Wykład
CZAS:	39 godzin dydaktycznych
BLOK I - STANDARD PSA PRZEWODNIKA – 12 godzin dydaktycznych	
1	Szczenięta- ocena i kwalifikacja do szkolenia.
2	Szkolenie PP- podstawowe i specjalistyczne: podstawy.
3	Dobrostan i etyka szkolenie PP.
4	PP Doskonalenie umiejętności PP pracujących z klientem.
5	Szkolenie psów PP- metody pracy, organizacja szkoleń- zagadnienia z metodyki pracy z PP w specyficznych umiejętnościach.
BLOK II - STANDARD SZKOLENIA OSÓB SZKOLĄCYCH PSY PRZEWODNIKI– 4 godziny dydaktyczne	
1	Ścieżka kariery.
2	Kryteria rekrutacji na stanowiska.
3	Prawa i obowiązki podczas pełnienia funkcji.
4	Metodyka szkolenia.
BLOK III - STANDARD PRZEKAZYWANIA PSA PRZEWODNIKA– 15 godzin dydaktycznych	
1	Klienci – podział i charakterystyka.
2	Kwalifikacja klientów.
3	Szkolenie podstawowe klienta.
4	Ogólne zasady doboru.
5	Szkolenie właściwe klienta w zakresie pracy z psem.

6	Ocena pary człowiek pies.
7	Dobrostan psa przewodnika u klienta.
BLOK IV - STANDARD WOLONTARIAT– 4 godziny dydaktyczne	
1	Struktura wolontariatu i jego promocja
2	Rodziny zastępcze - szkolenie
BLOK V - STANDARD FORMALNO-INSTYTUCJONALNY– 2 godziny dydaktyczne	
1	Warunki formalno-prawne i techniczne funkcjonowania szkoły psów przewodników w trzech systemach: domowym, kenelowym i mieszanym.
2	Usługi świadczone w ramach trzech typów szkół.
3	Zasady certyfikacji i monitorowania szkół.
BLOK VI – STANDARD HODOWLI- 2 GODZINY DYDAKTYCZNE	
1	Własna hodowla czy zakup z hodowli .
2	Rasy psów rekomendowane i ich charakterystyka
3	Obowiązki szkoły psów przewodników w zakresie opieki weterynaryjnej.

Na zakończenie szkolenia teoretycznego, aplikant uzyskuje certyfikat o ukończeniu I części szkolenia, czyli części teoretycznej, na podstawie kryterium obecności, tj. minimum 75% uczestnictwa w zajęciach.

4.1.2. Szkolenie specjalistyczne

1) Założenia ogólne szkolenia

Celem szkolenia specjalistycznego jest pozyskanie niezbędnej wiedzy praktycznej, w efekcie której aplikant wyszkoli dwa psy przewodniki we współpracy z instruktorem. Szkolenie praktyczne polega w głównej mierze na prowadzeniu zajęć praktycznych z psem według programu szkolenia psa przewodnika oraz nabycia umiejętności z zakresu:

- a) sposobów motywowania psów, nagradzania,
- b) sposobów korekt niepożądanego zachowania psa,
- c) rozprzestrzeniania się i koncentracji procesów pobudzania i hamowania,
- d) czynników sprzyjających przeciążeniu,
- e) praktycznych podstaw wychowania i szkolenia psów do roli psa przewodnika,
- f) metod nauczania psa w zakresie zdobywanych uprawnień na podstawie opracowanych standardów,
- g) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy związanych przede wszystkim z zachowaniem bezpieczeństwa osoby niewidomej, psa, trenerów i wolontariuszy oraz osób trzecich podczas szkolenia i pracy psa,
- h) stosowania sprzętu wykorzystywanego podczas szkolenia psów przewodników,
- i) organizowania i prowadzenia doskonalenia zawodowego przewodników psów przewodników,
- j) obserwacji testów szczeniąt,
- k) odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i psa,

- l) odpowiedzialności za prowadzenie zajęć zgodnie z dobrostanem psa,
- m) przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas szkolenia psów przewodników i par człowiek pies.

Podczas powyższej części szkolenia aplikant powinien umieć omówić pracę z psem, przygotować, przeprowadzić oraz zinterpretować realizację zadań z psem. Szczegółowy program szkolenia specjalistycznego zawiera załącznik nr 2 do niniejszego standardu.

Aplikant uczestniczy również w procesie przekazywania psa przewodnika. Zakres uczestnictwa aplikanta w przekazaniu psa jest całościowy i polega na obserwacji procesu przekazania w ramach uczestnictwa

w zajęciach instruktora z klientem i psem. Zasady przekazywania psa przewodnika zawiera standard przekazywania psa przewodnika

2) Organizacja szkolenia

Szkolenie specjalistyczne trwa 10 miesięcy, podczas których aplikant z jednym psem odbywa 900 sesji treningowych, z tym zastrzeżeniem, że miesięcznie aplikant odbywa średnio 90 sesji treningowych (na 1 psa). W ramach 900 sesji treningowych aplikant odbywa 400 sesji szkoleniowych zajęć z instruktorem, podczas których zapoznawany jest z wiedzą praktyczną dotyczącą szkolenia psa przewodnika. Przez pozostały czas, w postaci 400 sesji treningowych, aplikant utrwała poznane techniki szkolenia.

Zajęcia praktyczne poprzedza odprawa organizacyjna, którą prowadzi instruktor. Celem odprawy jest zapoznanie aplikanta z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówienie ich przebiegu.

W toku ćwiczeń instruktor kontroluje poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy w ramach instruktażu indywidualnego, bądź grupowego.

W instruktażu końcowym prowadzący podsumowuje zajęcia, analizuje i omawia najczęściej popełniane błędy, wskazuje ich źródło oraz sposób prawidłowego wykonania czynności oraz przekazuje zakres zadań do wykonania.

Zajęcia praktyczne prowadzone są na obiektach naturalnych, tj. mieszkanie, budynki, przestrzeń miejska, środki komunikacji oraz sztucznych np. tory przeszkód. Szkoła psów przewodników musi zapewnić elementy zestawu przyrządów dla psów: krzesła, pachołki, ewentualne inne przeszkody.

3) Ocena postępów szkolenia specjalistycznego

Instruktor na bieżąco koryguje pracę aplikanta z psem. Raz w miesiącu instruktor dokonuje oceny miesięcznej wynikającej z poszczególnych etapów szkolenia psa – wzór indywidualnej karty miesięcznej oceny załącznik nr 1 do niniejszego standardu.

Zaliczenie całości części praktycznej jest zakończone egzaminem psa w szorkach, podczas którego aplikant idzie w goglach ze szkolonym przez siebie psem. Z uwagi na fakt, że egzamin szkolenia dla aplikanta jest ściśle powiązany z egzaminem psa przewodnika, wytyczne do egzaminu aplikanta określa standard szkolenia psów przewodników.

W egzaminie uczestniczy dwóch instruktorów, w tym jeden instruktor egzaminator oraz upoważniony przedstawiciel szkoły psów przewodników

W przypadku niezaliczenia części praktycznej z powodu niezależnego od aplikanta (np. szkolony pies nie będzie mógł kontynuować szkolenia), aplikant ma prawo do przyjęcia kolejnego psa w terminie wyznaczonym przez szkołę psów przewodników. Uczestnik, który w jakiegokolwiek części szkolenia zrezygnuje, odejdzie, czy zostanie negatywnie oceniony, zostaje wykreślony z listy szkolenia³.

Po zaliczeniu drugiej części szkolenia, tj. części specjalistycznej, uczestnik szkolenia uzyskuje certyfikat o ukończeniu II części szkolenia potwierdzający wyszkolenie psa przewodnika.

4.2. Szkolenie młodszego trenera psów przewodników

1) Założenia ogólne

Młodszy trener psów przewodników, który otrzymał pozytywny wynik z rozmowy kwalifikacyjnej, uczestniczy w szkoleniu specjalistycznym, które przygotowuje go do samodzielnego szkolenia psów przewodników. Szczegółowy program szkolenia specjalistycznego zawiera załącznik nr 3 do niniejszego standardu.

2) Organizacja szkolenia

Szkolenie specjalistyczne trwa 8 miesięcy, w ramach których młodszy trener z jednym psem odbywa 800 sesji treningowych, z tym zastrzeżeniem, że miesięcznie młodszy trener odbywa średnio 100 sesji treningowych. Podczas szkolenia dwóch pierwszych psów młodszy trener jest nadzorowany przez instruktora w zakresie 250 sesji szkoleniowych. Natomiast podczas dwóch kolejnych psów młodszy trener szkoli psy samodzielnie.

Zajęcia praktyczne poprzedza odprawa organizacyjna, którą prowadzi instruktor. Celem odprawy jest zapoznanie młodszego trenera z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówienie ich przebiegu.

W toku ćwiczeń instruktor kontroluje poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy w ramach instruktażu indywidualnego, bądź grupowego.

W instruktażu końcowym prowadzący podsumowuje zajęcia, analizuje i omawia najczęściej popełniane błędy, wskazuje ich źródło i sposób prawidłowego wykonania czynności oraz przekazuje zakres zadań do wykonania.

Szkolenie specjalistyczne prowadzone jest na obiektach naturalnych, tj. mieszkanie, budynki, przestrzeń miejska, środki komunikacji oraz sztucznych np. tory przeszkód.

Podczas powyższej części szkolenia młodszy trener powinien umieć omówić pracę z psem, przygotować, przeprowadzić oraz zinterpretować realizację zadań z psem.

Młodszy trener psów przewodników uczestniczy aktywnie w przekazywaniu psa. Jego zadanie polega na aktywnym przekazywaniu dwóch psów przy 50% nadzorze instruktora. Młodszy trener prowadzi

---

³ Zasady rezygnacji reguluje regulamin uczestnictwa.

zajęcia

z psem i klientem, a instruktor na bieżąco nadzoruje i ocenia postępy młodszego trenera oraz klienta. Instruktor zleca także zadania do przepracowania przez młodszego trenera z klientem i psem. Dwa kolejne psy młodszy trener przekazuje samodzielnie.

3) Zasady weryfikacji postępów

Instruktor raz w miesiącu dokonuje oceny miesięcznej wynikającej z poszczególnych etapów szkolenia psa. Wzór indywidualnej karty miesięcznej oceny stanowi załącznik 1 do niniejszych standardów.

Zaliczenie szkolenia specjalistycznego jest zakończone egzaminem psa w szorkach, podczas którego młodszy trener idzie w goglach ze szkolonym przez siebie psem. Z uwagi na fakt, że egzamin szkolenia dla młodszego trenera jest ściśle powiązany z egzaminem psa przewodnika, zasady egzaminu młodszego trenera określa standard szkolenia psa przewodnika.

W egzaminie uczestniczy dwóch instruktorów, w tym jeden instruktor egzaminator oraz upoważniony przedstawiciel szkoły psów przewodników.

4.3. Szkolenie psa przez trenera psów przewodników

Trener psów przewodników, który otrzymał pozytywny wynik z rozmowy kwalifikacyjnej, szkoli psy przewodniki samodzielnie.

Szkolenie specjalistyczne trwa 7 miesięcy, podczas których trener odbywa sesje treningowe z psem, z tym zastrzeżeniem, że miesięcznie trener z jednym psem odbywa średnio 100 sesji treningowych, co łącznie daje 700 sesji treningowych (na jednego szkolonego psa).

Program szkolenia specjalistycznego jest spójny z programem szkolenia psa przewodnika opisanym w standardzie dotyczącym szkolenia psów przewodników.

Zaliczenie szkolenia specjalistycznego jest zakończone egzaminem psa w szorkach, podczas którego trener idzie w goglach ze szkolonym przez siebie psem. Z uwagi na fakt, że egzamin szkolenia psa przez trenera jest ściśle powiązany z egzaminem psa przewodnika, zasady egzaminu trenera określa standard szkolenia psa przewodnika.

W egzaminie uczestniczy dwóch instruktorów, w tym jeden instruktor egzaminator oraz upoważniony przedstawiciel szkoły psów przewodników.

4.4. Szkolenie instruktora

1) Zasady ogólne

Program kształcenia Instruktora Psów Przewodników stanowi spójny i kompletny plan szkolenia prowadzący do uzyskania uprawnień do prowadzenia kompleksowych działań w procesie udostępniania psa przewodnika osobie z niepełnosprawnością wzroku. Uprawnienia takie uzyskują wyłącznie osoby, które odbyły szkolenie na poniższych zasadach.

Terminy szkolenia oraz czas szkolenia ustala szkoła psów przewodników na podstawie utworzonego planu szkolenia. Plan szkolenia powinien zawierać niezbędną tematykę oraz minimalne ilości godzin szkolenia wskazane poniżej.

Osoby prowadzące szkolenie muszą posiadać odpowiednie kwalifikacje w dziedzinie, z jakiej prowadzą zajęcia.

2) Program szkolenia

Zakres tematyczny szkolenia teoretycznego instruktorów z tematów przedstawionych poniżej, dobierany jest przez organizację, z którą współpracuje instruktor.

Zagadnienia, jakie powinny być przedmiotem uwagi instruktora są następujące:

- a) Umiejętności interpersonalne oraz zarządzanie ludźmi – zajęcia prowadzone przez specjalistę z zakresu HR oraz psychologa,
- b) Wiedza z zakresu podstaw tyflopsychologii, zaburzeń wzroku, następstw funkcjonalnych utraty wzroku, słabowzroczności i niewidzenia oraz funkcjonowania osób z podwójną utratą sensoryczną i innymi niepełnosprawnościami – zajęcia prowadzone przez specjalistę z zakresu chorób wzroku oraz innych specjalistów ze wskazanych zakresów,
- c) Metody orientowania się w terenie i poruszania się, panowania tras, używania urządzeń pomagających w poruszaniu się, zasady korzystania ze środków transportu – zajęcia prowadzone przez specjalistę z zakresu orientacji przestrzennej,
- d) Identyfikacja potrzeb klientów i dopasowanie psów, kwalifikacja klientów,
- e) Umiejętność prowadzenia szkolenia w relacji pies-klient – zajęcia prowadzone przez instruktora szkolenia psów przewodników,
- f) Zasady egzaminowania –przygotowanie kart oceny itd., zasady tworzenia raportów,
- g) Zasady sporządzania dokumentacji dotyczącej szkolenia,
- h) Ocena zdolności do dalszej pracy psa, który ukończył 8 rok życia, oraz wnioskowanie o przejście psa na emeryturę wraz ze sporządzaniem dokumentacji w tym zakresie,
- i) Testy szczeniąt i ocena psa na poszczególnych etapach jego szkolenia,
- j) Zasady prowadzenia wizyt po przekazaniu psa.

5. Załączniki

5.1. Załącznik nr 1 – Wzór miesięcznej indywidualnej karty oceny

Indywidualna miesięczna karta oceny (podać stanowisko)

Nr miesiąca szkolenia .....

Data: .....

Imię i Nazwisko : .....

Dane psa .....

Dane instruktora oceniającego:

.....
.....

Zaplanowane zadania :

.....
.....
.....

Komentarz:

.....
.....
.....

Zaplanowane ćwiczenia podstawowego posłuszeństwa:

.....
.....
.....

Komentarz:

.....
.....
.....

Cele następnego miesiąca:

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Uwagi

.....
.....
.....

Podpisy instruktora przeprowadzającego ocenę:

.....
.....

5.2. Załącznik nr 2 – Program szkolenia specjalistycznego aplikanta na trenera psów przewodników

PROGRAM SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO APLIKANTA NA TRENERA PSÓW PRZEWODNIKÓW

Program szkolenia jest cyklem treningów aplikanta z psem pod całościowym nadzorem instruktora z zakresu szkolenia z posłuszeństwa i szkolenia specjalistycznego psa przewodnika. Standard określa jakie umiejętności i zadania musi opanować aplikant, aby szkolone przez niego psy osiągnęły wymagane standardy.

Efekty szkolenia podlegają ocenie – weryfikacji, w celu stwierdzenia, czy wyszkolenie psa przewodnika osiągnęło wymagane standardy. Ocena postępów odbywa się etapowo po pełnym zakończonym miesiącu wg programu szkolenia na podstawie załącznika nr 1.

Zaliczenie przyznaje się po zweryfikowaniu nabytych umiejętności na egzaminie kończącym etap szkolenia specjalistycznego, zwanym Egzaminem końcowym, podczas którego aplikant idzie w goglach ze szkolonym przez siebie psem. Z uwagi na fakt, że egzamin szkolenia dla aplikanta jest ściśle powiązany z egzaminem psa przewodnika, zasady egzaminu określa standard szkolenia psa przewodnika.

Szkolenie specjalistyczne trwa 10 miesięcy, podczas których aplikant z jednym psem odbywa 900 sesji treningowych, z tym zastrzeżeniem, że miesięcznie aplikant odbywa średnio 90 sesji treningowych (na 1 psa). W ramach 900 sesji treningowych aplikant odbywa 400 sesji szkoleniowych zajęć z instruktorem, podczas których zapoznawany jest z wiedzą praktyczną dotyczącą szkolenia psa przewodnika. Przez pozostały czas, w postaci 400 sesji treningowych, aplikant utrwała poznane techniki szkolenia.

Cel główny: przygotowanie aplikanta do wyszkolenia psa do roli psa przewodnika.

Cele szczegółowe:

- 1) opanowanie i utrwalenie kompetencji szkoleniowych, pozwalających aplikantowi nauczyć psa umiejętności wynikających ze standardu;
- 2) nabycie przez aplikanta umiejętności właściwego zapoznania psów ze wszystkimi rodzajami sytuacji otoczenia, jakie mogą spotkać parę podczas pracy;
- 3) kompetencje do szkolenia psów w specyficznych umiejętnościach potrzebnych dla danego klienta, któremu pies został przydzielony.

Po zakończeniu szkolenia aplikant powinien umieć:

- 1) ukształtować u psa stałe wzorce zachowań;
- 2) stworzyć nawyki odpowiednich reakcji psa na wydawane komendy;
- 3) wzmacniać pożądane zachowania;
- 4) zapobiegać i zatrzymywać zachowania niepożądane;

- 5) zaprojektować zachowania w kierunku automotywacji psa i podejmowania przez niego inicjatywy we właściwych momentach.

Odbiorcy szkolenia:

Aplikant - nabycie umiejętności szkolenia psów przewodników;

Psy – kandydaci na PP, zakwalifikowane do programu szkolenia specjalistycznego.

Założenia organizacyjne szkolenia:

- 1) poszczególne obszary zajęć praktycznych nauki są podzielone na miesięczne cykle szkoleniowe;
- 2) pełne szkolenie obejmujące 10 cykli/ miesięcy;
- 3) indywidualne zajęcia ze szkoleniowcami realizowane są w wymiarze 400 godzin;
- 4) aplikant ma do wypracowania średnio 90 jednostek dydaktycznych w jednym miesiącu;
- 5) sesja treningowa – może się na nią składać jeden trening lub kilka krótkich treningów (od 10 do 45 min), które się składają na jednostkę dydaktyczną przewidzianą w programie. Jest to zależne od możliwości psa, warunków, etapu szkolenia oraz cech indywidualnych psa i szkoleniowca.
- 6) instruktor ma do wypracowania od 20 - 40 jednostek dydaktycznych w jednym miesiącu.

Sesje treningowe zaplanowane na poszczególne miesiące zawierają określoną tematykę i rodzaje ćwiczeń zgodnie ze standardem szkolenia psa przewodnika. Przy realizacji wszystkich ćwiczeń tempo pracy należy dostosować do możliwości konkretnego psa. Każdy poszczególny cykl szkoleniowy kończy weryfikacja nabytych umiejętności i postępów w pracy aplikanta z psem. Cele szkolenia zaplanowane na dany miesiąc powinny być przez aplikanta opanowane w zadawalającym stopniu. Jeżeli pies szkolony przez aplikanta nie opanował zaplanowanych umiejętności, nie można przystąpić do realizacji zadań kolejnego miesiąca, a cele wcześniejsze zostają przesunięte do realizacji w kolejnym cyklu.

MIESIĄC:	I (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA:	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Badanie możliwości psa, analiza obszarów pracy; ⇒ Budowanie więzi z psem; ⇒ Ćwiczenia z kontroli za pomocą smyczy; ⇒ Praca z psem po lewej stronie na krótkiej smyczy; ⇒ Umiejętność budowania i rozwoju koncentracji psa; ⇒ Budowanie chęci do prowadzenia w linii prostej; ⇒ Trening posłuszeństwa – utrwalanie i pogłębienie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Wstępne zapoznanie z uprzężą, przyzwyczajenie, akceptacja; ⇒ Kształtowanie dobrych nawyków czystości u psa. 	
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:	<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż bez ramienia. Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń. Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>

CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie.</p> <p>Praca w środowiskach o różnym natężeniu ruchu ulicznego i pieszego.</p>		
LP.	Tematy sesji:	PLAN SESJI:
1	Metody i pomoce dydaktycznych	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie metod i pomocy dydaktycznych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zastosowanie obroży, smyczy, uprzęży bez ramienia. Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami. Odpowiedni dobór środowisko, miejsce do ćwiczeń.</p>
2	Posłuszeństwo podstawowe – budowanie więzi z psem, zaufania. Wzmacnianie roli Lidera.	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie roli lidera w relacji z psem, prawidłowe budowanie relacji.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Ćwiczenie komend z posłuszeństwa: siad, waruj, równaj, zostań, chodzenie na luźnej smyczy, ćwiczenie przywołania, aport, prawidłowe nagradzanie psa.</p>
3	Poznanie słabych i silnych stron psa	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie właściwego stopniowania trudności w pracy z psem, właściwy dobór metody pracy do różnych typów psów, sygnały stresu u psa.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Podróże komunikacją, odwiedzanie obiektów publicznych. Sprawdzanie reakcji by poznać obszary gdzie trzeba przepracować problemy i uzupełnić braki wychowawcze i obycie z trudnymi miejscami i sytuacjami.</p>
4	Praca z psem po lewej stronie opiekuna	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie metod nauczania psa prawidłowej pozycji.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Ćwiczenia systematyczne z psem na krótkiej smyczy po lewej stronie opiekuna jako wstęp do prowadzenia w uprzęży.</p>
5	Wdrażanie pracy w uprzęży	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy z psem w uprzęży.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca z psem w uprzęży bez ramienia – przyzwyczajanie do pracy w uprzęży.</p>
6	Praca w środowisku miejskim	<p>Zajęcia teoretyczne: Zasady stopniowania rozproszeń w pracy z psem, stopniowanie trudności ćwiczeń.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Wzmacnianie koncentracji w trudnym środowisku. Praca z psem w różnych warunkach środowiskowych - podróże komunikacją, odwiedzanie</p>

		obiektów publicznych.
7	Kształtowanie dobrych nawyków czystości	Zajęcia teoretyczne: Omówienie metod nauczania psa utrzymywania czystości. Zajęcia praktyczne: Kontynuacja z wieku młodzieńczego – utrwalanie nawyków na komendę.

MIESIĄC:	II (4 tygodnie)
----------	------------------------

CELE SZKOLENIA :

- ⇒ Budowanie więzi z psem- kontynuacja;
- ⇒ Ćwiczenia z kontroli za pomocą smyczy – kontynuacja;
- ⇒ Budowanie i rozwój koncentracji psa- kontynuacja;
- ⇒ Trening posłuszeństwa – utrwalanie i pogłębienie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;
- ⇒ Praca w uprzęży, przyzwyczajenie, akceptacja;
- ⇒ Praca w uprzęży - kształtowanie i wzmacnianie stałych wzorców zachowań, wprowadzanie komend do pójścia w przód, zatrzymania, zaznaczenia krawężników, schodów w górę i w dół;
- ⇒ Zapoznanie z techniką zaznaczenia ławki, miejsc siedzących;
- ⇒ Przeszkody na chodniku – ruchome i nieruchome, poznanie technik mijania.

METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:	Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż bez ramienia. Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń. Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami. Przeszkody ruchome niskie.
------------------------------	--

CZAS:	80 jednostek dydaktycznych
-------	----------------------------

SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w uprzęży w spokojnej okolicy w umiarkowanym ruchu, z minimalną ilością przeszkód i pieszych, po prostych ciągach ulic.

LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe – budowanie więzi z psem, zaufania. Wzmacnianie roli Lidera. Utrwalanie nabytych umiejętności u psa.	Zajęcia teoretyczne: Nauka właściwego nagradzania, sygnał nagrody, timing w nagradzaniu. Zajęcia praktyczne: Utrwalanie komend z posłuszeństwa: siad, waruj, równaj, zostań, komendę przywołującą, aport. Nauka właściwego nagradzania, sygnał nagrody, timing w nagradzaniu.
2	Zwiększenie kontroli w szkoleniu	Zajęcia teoretyczne: Praca z psem wrażliwym/reaktywnym/powolnym- dobór metody szkoleniowej. Zasady wypracowywania koncentracji u psa. Zajęcia praktyczne: Używanie intonacji głosu, zależnie od reakcji psa i rozwijanie jego koncentracji.
3	Praca z psem po lewej stronie opiekuna	Zajęcia teoretyczne: Omówienie metod nauczania psa stabilnego utrzymywania pozycji w czasie pracy.

		Zajęcia praktyczne: Ćwiczenia systematyczne z psem na krótkiej smyczy po lewej stronie opiekuna jako wstęp do prowadzenia w uprzęży.
4	Praca w uprzęży	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy z psem: nauka komend, prowadzenia, zatrzymywania, prowadzenie bez nadmiernego napięcia. Zajęcia praktyczne: Praca z psem w uprzęży bez ramienia. Nauka prowadzenia w odpowiedniej pozycji i bez nadmiernego napięcia. Prowadzenie w linii prostej. Wprowadzanie komendy do prowadzenia naprzód i do zatrzymania. Wprowadzanie zatrzymywania na krawężnikach i schodach z pomocą słowną lub smyczą.
5	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy z psem w uprzęży: nauka omijania niskich przeszkód na chodniku. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki omijania przeszkód niskich na chodniku- praca w uprzęży bez pałaka.
6	Zaznaczanie ławek	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy z psem: zaznaczania prawidłowego ławki na przystankach w miejscach publicznych i w komunikacji. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki zaznaczania prawidłowego ławki na przystankach w miejscach publicznych i w komunikacji.
7	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Omówienie technik pracy nad rozproszeniami. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy, techniki kontroli emocji na rozproszenia w postaci innych ludzi, psów, jedzenia.

MIESIĄC:	III (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa– utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Praca w środowisku ścisłego miasta – wzmocnienie koncentracji na pracy z przewodnikiem; ⇒ Praca w uprzęży - kształtowanie i wzmocnianie stałych wzorców zachowań, kontynuacja nauki komend do pójścia w przód, zatrzymania, zaznaczenia krawężników i schodów, wprowadzenie komend kierunkowych, zaznaczenia ławki, drzewi; ⇒ przeszkody na chodniku – ruchome i nieruchome, techniki mijania – kontynuacja. 	

METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem. Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń. Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami. Przeszkody ruchome niskie. Rozproszenia: psy, jedzenie.
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o umiarkowanym nasileniu ruchu, z małą ilością przeszkód i pieszych, proste trasy.		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe – budowanie więzi z psem, zaufania. Wzmacnianie roli Lidera.	Zajęcia teoretyczne: Zasady utrwalania umiejętności, zasady wycofywania nagród. Zajęcia praktyczne Utrzymanie i wzmacnianie wypracowanych umiejętności
2	Zwiększenie kontroli	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy głosem w szkoleniu Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozpraszających.
3	Komendy kierunkowe	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad nauczania skrętów w prawo i w lewo. Zajęcia praktyczne: Wprowadzenie i nauka techniki skrętów w prawo i w lewo.
4	Zwrot w tył	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad nauczania psa zwrotu w tył. Zajęcia praktyczne: Nauka i techniki zwrotu w tył.
5	Praca w uprzęży prowadzenie	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy z psem: praca z psem w uprzęży z ramieniem. Prowadzenie w linii prostej, zatrzymywanie na krawężnikach, schodach w dół i w górę z pomocą słowną lub smyczą. Zajęcia praktyczne: Praca z psem w uprzęży z ramieniem. Prowadzenie w linii prostej, zatrzymywanie na krawężnikach, schodach w dół i w górę z pomocą słowną lub smyczą.
6	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad nauki obchodzenia małych przeszkód. Zajęcia praktyczne: obchodzenie małych przeszkód w miejscach cichych i o małym natężeniu

		ruchu ulicznego.
7	Zaznaczanie ławek, przystanków autobusowych, drzwi	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad nauki zaznaczania prawidłowego ławki na przystankach, w miejscach publicznych i w komunikacji, nauka pokazywania drzwi. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki zaznaczania prawidłowego ławki na przystankach, w miejscach publicznych i w komunikacji, nauka pokazywania drzwi.
8	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad stopniowania rozproszeń. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy, techniki kontroli emocji na rozproszenia w postaci innych ludzi, psów, jedzenia.

MIESIĄC:		IV (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :		
<p>⇒ Trening posłuszeństwa– utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży - kształtowanie i wzmacnianie stałych wzorców zachowań, kontynuacja nauki komend do pójścia w przód, zatrzymania, oznaczenia ławki, drzwi do budynków i do pojazdów komunikacji publicznej, przystanku komunikacji publicznej, zaznaczania przejść dla pieszych, krawężników, schodów;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży- kontynuacja nauki komend kierunkowych, przeszkody na chodniku ruchome i nieruchome– techniki mijania.</p>		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p> <p>Przeszkody ruchome niskie. Rozproszenia(psy , jedzenie).</p>
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o średnim nasileniu ruchu, z większą ilością przeszkód i pieszych, trasy o większym stopniu trudności, ze skrętami.</p>		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
	Praca w uprzęży – kontynuacja	<p>Zajęcia teoretyczne: Zasady utrwalania umiejętności: przechodzenie przez jezdnię, dochodzenie do krawężników w prawidłowej pozycji i dobrym miejscu. Ćwiczenie techniki dojeżdż do przejść i przechodzenia przez jezdnię.</p>

		Zajęcia praktyczne: Utrwalanie podstaw, takich jak przechodzenie przez jezdnię, dochodzenie do krawężników w prawidłowej pozycji i dobrym miejscu. Ćwiczenie techniki dojść do przejść i przechodzenia przez jezdnię.
2	Zwiększenie kontroli	Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozpraszających- kontynuacja.
3	Skręty, kierunki	Zajęcia teoretyczne: Zasady wprowadzania komend słownych i optycznych. Zajęcia praktyczne: Skręty w prawo i w lewo oraz w tył zwroty z komendami słownymi i optycznymi.
4	Odnajdywanie schodów	Zajęcia teoretyczne: Omówienia zasad nauczania odnajdowania schodów w górę i w dół oraz zatrzymywania na komendy słowne, smyczą i bez pomocy. Zajęcia praktyczne: Odnajdywanie schodów w górę i w dół. Zatrzymywanie się z pomocą słowną lub smyczą i bez pomocy.
5	Wskazywanie Drzwi	Zajęcia teoretyczne: Omówienia zasad nauczania wskazywania drzwi w miejscach publicznych, w domach, pokazywanie drzwi od windy i do pojazdów komunikacji publicznej. Zajęcia praktyczne: Techniki wskazywania drzwi w miejscach publicznych, w domach, pokazywanie drzwi od windy i do pojazdów komunikacji publicznej.
6	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Omówienie ewentualnych problemów w nauce omijania przeszkód. Zajęcia praktyczne: obchodzenie małych przeszkód w miejscach cichych i o małym natężeniu ruchu ulicznego.
7	Kontrola napięcia	Zajęcia teoretyczne: Omówienia zasad pracy nad koncentracją na pracy nad napięciem na smyczy i przy pracy w uprzęży. Zajęcia praktyczne: Trening koncentracji na pracy nad napięciem na smyczy i przy pracy w uprzęży.
8	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Omówienie problemów szkoleniowych związanych z pracą w bardziej rozpraszającym środowisku. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.

MIESIĄC:		V (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :		
<p>⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Praca w pełnej uprzęży w środowisku o średnim natężeniu ruchu, z różną ilością przeszkód i pieszych, skręcanie z zatrzymaniem na przejściach w nieznanym albo mało znanym otoczeniu, skręcanie w ruchu na znanej trasie, wydłużanie czasu treningu;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży- kontynuacja trasy stałe i trasy nieznane;</p> <p>⇒ Praca w środkach lokomocji;</p> <p>⇒ Nauczenie zamian tempa, kontrola napięcia na uprzęży;</p> <p>⇒ Bezpieczna praca w budynkach i miejscach użyteczności publicznej;</p> <p>⇒ Bezpieczne mijanie i oznaczanie przeszkody w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach;</p> <p>⇒ Koncentrowanie psa na pracy – ignorowanie rozproszeń.</p>		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Pętla komunikacji miejskiej.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o umiarkowanym nasileniu ruchu, z większą ilością przeszkód i pieszych, trasy o większym stopniu trudności, ze skrętami, przejściami dla pieszych.</p>		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrwalanie podstaw pracy w uprzęży. Stałe trasy z zatrzymywaniem na przejściach dla pieszych ze skrętami z zatrzymywaniem się i poruszaniem się po schodach. Zmiany kierunków skręty w prawo i w lewo z wyszukiwaniem ścieżek na stałych trasach. Praca na nowych ścieżkach.</p>
3	Zwiększenie kontroli	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p>

		<p>Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozpraszających- kontynuacja.</p>
4	Zmiany tempa	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zmiany tempa podczas pracy w uprzęży. Spowalnianie i zwiększanie tempa w uprzęży, kontrola napięcia na uprzęży.</p>
5	Praca w miejscach publicznych	<p>Zajęcia teoretyczne: Zasady pracy w sklepach i miejscach użyteczności publicznej.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca podstawy – sklepy i miejsca użyteczności publicznej.</p>
6	Wprowadzenie chodzenia do celu. Wyszukiwanie i wskazywanie	<p>Zajęcia teoretyczne: Zasady uczenia psa inicjatywy w wyszukiwaniu przejść, schodów, przystanków autobusowych, drzwi, chodnika, wind itd.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Próby podjęcia przez psa inicjatywy w wyszukiwaniu przejść, schodów, przystanków autobusowych, drzwi, chodnika, wind itd.</p>
7	Omijanie przeszkód	<p>Zajęcia teoretyczne: Zasady uczenia psa techniki omijania przeszkód na wysokości głowy opiekuna.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych. Techniki omijania przeszkód na wysokości głowy opiekuna.</p>
8	Środki lokomocji- kontynuacja umiejętności	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Odnajdowanie drzwi przyjmowanie właściwej pozycji lub wskazanie miejsca siedzącego w środkach lokomocji w ruchu miejskim.</p>
9	Kontrola nad dekoncentracją	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.</p>

MIESIĄC:		VI (4 tygodnie)	
CELE SZKOLENIA :			
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach – sprawdzenie opanowania umiejętności psa poprzez prace w goglach; ⇒ Praca w uprzęży zwiększenie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznane; ⇒ Rozszerzona praca w środkach transportu publicznego, doskonalenie umiejętności; ⇒ Bezpieczna praca w budynkach i miejscach użyteczności publicznej; ⇒ Bezpieczne mijanie i oznaczanie przeszkody w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach; ⇒ Koncentrowanie psa na pracy – ignorowanie rozproszeń. 			
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Pętla komunikacji miejskiej.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>	
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych		
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o dużym nasileniu ruchu, z większą ilością przeszkód i pieszych, trasy o większym stopniu trudności, ze skrętami, przejściami dla pieszych.</p>			
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:	
1	Posłuszeństwo podstawowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>	
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejściem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy- pomoce optyczne i głosowe.</p>	
3	Zwiększenie kontroli	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich</p>	

		rodzajów bodźców rozpraszających- kontynuacja.
4	Środki komunikacji miejskiej i pociągi	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Praca we wszystkich środkach lokomocji- tramwaje, autobusy, metro.
5	Praca w miejscach publicznych	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Praca– sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne.
6	Pociągi	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad nauczania psa techniki wsiadania i wysiadania z pociągów. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki wsiadania i wysiadania z pociągów.
7	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych. Techniki omijania przeszkód na wysokości głowy opiekuna.
8	Schody ruchome	Zajęcia teoretyczne: Omówienie techniki korzystania przez psa ze schodów ruchomych i platform ruchomych. Zajęcia praktyczne: Techniki korzystania przez psa ze schodów ruchomych i platform ruchomych.
9	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.

MIESIĄC:	VII (4 tygodnie)
----------	-------------------------

CELE SZKOLENIA :		
<p>⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach; sprawdzenie opanowania umiejętności psa poprzez prace w goglach;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży zwiększenie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznane. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej;</p> <p>⇒ Mijanie przeszkód w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach- doskonalenie umiejętności;</p> <p>⇒ Koncentrowanie psa na pracy – ignorowanie rozproszeń również w terenie wiejskim.</p>		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o zróżnicowanym nasileniu ruchu-		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejściem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy- wydłużanie czasu pracy i czasu oczekiwania na pracę.</p>
3	Zwiększenie kontroli	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozpraszających- kontynuacja.</p>
4	Praca w miejscach publicznych	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów</p>

		<p>naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca– sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne.</p>
5	Pociągi	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Nauka wsiadania i wysiadania z pociągów.</p>
6	Omijanie przeszkód	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód w różnych miejscach o różnym stopniu trudności i w większym ruchu pieszych, również tych na wysokości głowy opiekuna i przeszkód które trzeba ominąć schodząc z chodnika- nietypowe przeszkody.</p>
7	Tereny wiejskie	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad treningu w terenach wiejskich, chodniki i pobocza – praca w rozproszeniach (kontrola w rozproszeniach szczekające psy, inne zwierzęta, zapachy itd.).</p> <p>Zajęcia praktyczne: Chodzenie w terenach wiejskich, chodniki i pobocza – praca w rozproszeniach (kontrola w rozproszeniach szczekające psy, inne zwierzęta, zapachy itd.).</p>
8	Kontrola nad dekoncentracją	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.</p>

MIESIĄC:	VIII (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :	

<p>⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach- sprawdzenie opanowania umiejętności psa poprzez prace w goglach;</p> <p>⇒ Praca średniozaawansowana w uprzęży zwiększanie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznanne. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej;</p> <p>⇒ Mijanie przeszkód w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach- kontynuacja;</p> <p>⇒ Koncentrowanie psa na pracy – ignorowanie rozproszeń również w środowisku miejskim.</p>		
<p>METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:</p>		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
<p>CZAS:</p>	<p>80 jednostek dydaktycznych</p>	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o zróżnicowanym nasileniu ruchu.</p>		
<p>LP.</p>	<p>TEMAT SESJI:</p>	<p>PLAN SESJI:</p>
<p>1</p>	<p>Posłuszeństwo podstawowe</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
<p>2</p>	<p>Praca w uprzęży – kontynuacja</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejściem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy - wydłużanie czasu pracy i czasu oczekiwania na pracę.</p>
<p>3</p>	<p>Praca w miejscach publicznych</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca, sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne. Sprawdzenie czy w tych miejscach pies pracuje swobodnie i bezpiecznie.</p>
<p>4</p>	<p>Omijanie przeszkód</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p>

		Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych przeszkód również tych na wysokości głowy opiekuna i przeszkód które trzeba ominąć łamiąc zasady poruszania się po chodniku- nietypowe przeszkody.
5	Tereny wiejskie	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Chodzenie w terenach wiejskich, chodniki i pobocza – praca w rozproszeniach (kontrola w rozproszeniach szczekające psy, inne zwierzęta, zapachy, itd.) upewnienie się, że pies w tym środowisku czuje się swobodnie i pracuje skutecznie.
6	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.

MIESIĄC:	IX (4 tygodnie)	
CELE SZKOLENIA :		
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach; ⇒ Praca zawansowana w uprzęży zwiększanie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznanne. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej; ⇒ Mijanie przeszkód w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach- kontynuacja; ⇒ Koncentrowanie psa na pracy – ignorowanie rozproszeń; ⇒ Zwiększenie częstotliwości pracy psa przy założonych goglach przez szkoleniowca; ⇒ Nauka technik wyuczonego nieposłuszeństwa. 		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:	<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>	
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o różnym nasileniu ruchu w różnych środowiskach. Praca zbliżona do warunków w jakich będzie pracował docelowo pies.</p>		

LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa,
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych, Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejściem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy - wydłużanie czasu pracy i czasu oczekiwania na pracę. Wycofanie komend optycznych i zmniejszenie nagradzania w pracy.
3	Praca w miejscach publicznych	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych, Zajęcia praktyczne: Praca– sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne. Sprawdzenie czy w tych miejscach pies pracuje swobodnie i bezpiecznie.
4	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych, Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych przeszkód również tych na wysokości głowy opiekuna i przeszkód które trzeba ominąć łamiąc zasady poruszania się po chodniku- nietypowe przeszkody.
5	Prowadzenie przez psa, osoby w goglach	Zajęcia teoretyczne: Omówienie zasad pracy w goglach, Zajęcia praktyczne: Praca psa z człowiekiem w goglach pod okiem drugiego szkoleniowca.
6	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych, Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych,

		zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku,
--	--	---

MIESIĄC:	X (4 tygodnie)
----------	-----------------------

CELE SZKOLENIA :

<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Kontynuacja, pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach; ⇒ Praca zawansowana w uprzęży - trasy stałe i trasy nieznane. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej; ⇒ Koncentrowanie psa na pracy – ignorowanie rozproszeń; ⇒ Praca z psem przy założonych goglach przez szkoleniowca- utrwalanie i weryfikacja umiejętności; ⇒ Przeszkolenie ze specyficznych umiejętności które zgłosił klient, któremu pies został dopasowany; ⇒ Nauka technik wyuczonego nieposłuszeństwa.

METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:	<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem..</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów optycznych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
---------------------------------	--

CZAS:	80 jednostek dydaktycznych
-------	----------------------------

SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o różnym nasileniu ruchu w różnych środowiskach. Praca zbliżona do warunków w jakich będzie pracował docelowo pies.

LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca zaawansowana na różnych trasach w różnym stopniu trudności – sklepy i miejsca użyteczności publicznej, centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne. Utrwalanie umiejętności.</p>
3	Umiejętności dodatkowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Omówienie potrzeb osoby, dla której został dopasowany pies, ustalenie umiejętności potrzebnych psu, ustalenie planu szkolenia.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Umiejętności indywidualnie dobrane do osoby której został dopasowany</p>

		pies.
4	Prowadzenie przez psa, osoby w goglach	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca psa z człowiekiem w goglach pod okiem drugiego szkoleniowca.</p>

5.3. Załącznik nr 3 – Program szkolenia specjalistycznego młodszego trenera psów przewodników

PROGRAM SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO MŁODSZEGO TRENERA PSÓW PRZEWODNIKÓW

Program szkolenia jest cyklem treningów młodszego trenera z psem pod częściowym nadzorem instruktora i samodzielnym szkoleniem z zakresu szkolenia z posłuszeństwa i szkolenia specjalistycznego psa przewodnika. Standard określa jakie umiejętności i zadania musi opanować młodszy trener, aby szkolone przez niego psy osiągnęły wymagane standardy.

Efekty szkolenia podlegają ocenie – weryfikacji, w celu stwierdzenia, czy wyszkolenie psów przewodników osiągnęło wymagane standardy. Ocena postępów odbywa się etapowo po pełnym zakończonym miesiącu wg programu szkolenia w oparciu o załącznik nr 1.

Zaliczenie przyznaje się po zweryfikowaniu nabytych umiejętności na egzaminie kończącym etap szkolenia specjalistycznego, zwanym egzaminem końcowym, podczas którego młodszy trener idzie w goglach ze szkolonym przez siebie psem. Z uwagi na fakt, że egzamin szkolenia dla młodszego trenera jest ściśle powiązany z egzaminem psa przewodnika, zasady egzaminu określa standard szkolenia psów przewodników.

Szkolenie specjalistyczne trwa 8 miesięcy, w ramach których młodszy trener z jednym psem odbywa 800 sesji treningowych, z tym zastrzeżeniem, że miesięcznie młodszy trener odbywa 100 sesji treningowych.

Szkolenie młodszego trenera przebiega dwuetapowo:

- 1) Dwa pierwsze psy pod częściową opieką instruktora:
  - ⇒ instruktor od 15 do 40 jednostek dydaktycznych w jednym miesiącu, wg potrzeb i oceny postępów przez instruktora
  - ⇒ 800 jednostek dydaktycznych młodszy trener/w tym 250 jednostek dydaktycznych instruktor w pełnym cyklu szkolenia (wg potrzeb i oceny postępów młodszego trenera).
- 2) Dwa kolejne szkolone samodzielnie według programu szkolenia młodszego trenera:
  - ⇒ 800 jednostek dydaktycznych młodszy trener/miesięcznie 100 sesji treningowych.

Cel główny:

Przygotowanie młodszego trenera do samodzielnego wyszkolenia psa do roli psa przewodnika.

Cele szczegółowe:

- 1) utrwalenie i udoskonalenie kompetencji szkoleniowych, pozwalających młodszemu trenerowi nauczyć psa umiejętności wynikających ze standardu;
- 2) nabycie przez młodszego trenera umiejętności właściwego zapoznania psów ze wszystkimi rodzajami sytuacji otoczenia, jakie mogą spotkać parę podczas pracy;

- 3) kompetencje do szkolenie psów w specyficznych umiejętnościach potrzebnych dla danego klienta, któremu pies został przydzielony.

Po zakończeniu szkolenia młodszy trener powinien umieć

- 1) ukształtować u psa stałe wzorce zachowań;
- 2) stworzyć nawyki odpowiednich reakcji psa na wydawane komendy;
- 3) wzmacniać pożądane zachowania;
- 4) zapobiegać i zatrzymywać zachowania niepożądane;
- 5) zaprojektować zachowania w kierunku automotywacji psa i podejmowania przez niego inicjatywy we właściwych momentach.

Odbiorcy szkolenia:

Młodszy trener- nabycie umiejętności szkolenia psów przewodników;

Psy – kandydaci na PP, zakwalifikowane do programu szkolenia specjalistycznego.

Założenia organizacyjne szkolenia:

- 1) poszczególne obszary zajęć praktycznych nauki są podzielone na cykle szkoleniowe miesięczne;
- 2) pełne szkolenie obejmujące 8 cykli / miesięcy;
- 3) indywidualne zajęcia ze szkoleniowcami;
- 4) młodszy trener 100 jednostek dydaktycznych w jednym miesiącu;
- 5) sesja treningowa – może na nią się składać jeden trening lub kilka krótkich treningów (od 10 do 45 min), które się składają na jednostkę dydaktyczną przewidzianą w programie. Jest to zależne od możliwości psa, etapu szkolenia oraz cech indywidualnych psa i szkoleniowca;
- 6) instruktor zaangażowany jest 250 jednostek dydaktycznych w całym cyklu szkolenia w zależności od etapu szkolenia.

Sesje treningowe zaplanowane na poszczególne miesiące zawierają określoną tematykę i rodzaje ćwiczeń zgodnie ze standardem szkolenia psa przewodnika. Przy realizacji wszystkich ćwiczeń tempo pracy należy dostosować do możliwości konkretnego psa. Każdy poszczególny cykl szkoleniowy kończy weryfikacją nabytych umiejętności i postępów w pracy według indywidualnej miesięcznej karty oceny załącznik nr 1. Cele szkolenia zaplanowane na dany miesiąc powinny być przez psa opanowane w zadawalającym stopniu. Jeżeli pies nie opanował zaplanowanych umiejętności nie można przystąpić do realizacji zadań kolejnego miesiąca, a cele wcześniejsze zostają przesunięte do realizacji w kolejnym cyklu.

MIESIĄC:	I (4tygodnie)
CELE SZKOLENIA:	

<p>⇒ Badanie możliwości psa, analiza obszarów pracy;</p> <p>⇒ Budowanie więzi z psem;</p> <p>⇒ Ćwiczenia z kontroli za pomocą smyczy;</p> <p>⇒ Praca z psem po lewej stronie na krótkiej smyczy;</p> <p>⇒ Budowanie i rozwój koncentracji psa;</p> <p>⇒ Budowanie chęci do prowadzenia w linii prostej;</p> <p>⇒ Trening posłuszeństwa – utrwalanie i pogłębienie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Wstępne zapoznanie z uprzężą , przyzwyczajanie, akceptacja;</p> <p>⇒ Kształtowanie dobrych nawyków czystości.</p>		
<p>METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:</p>		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż bez ramienia.</p> <p>Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
<p>CZAS:</p>	<p>80 jednostek dydaktycznych</p>	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowiskach o różnym natężeniu ruchu ulicznego i pieszego.</p>		
<p>LP.</p>	<p>TEMAT SESJI:</p>	<p>PLAN SESJI:</p>
<p>1</p>	<p>Posłuszeństwo podstawowe – budowanie więzi z psem, zaufania. Wzmacnianie roli Lidera.</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie- omówienie metod i pomocy dydaktycznych, omówienie roli lidera w relacji z psem, prawidłowe budowanie relacji.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Uzupełnienie umiejętności z posłuszeństwa. Ćwiczenie komend z posłuszeństwa: siad, waruj, równaj, zostań, chodzenie na luźnej smyczy, ćwiczenie przywołania, aport – ćwiczenia z nagrodami.</p>
<p>2</p>	<p>Poznanie słabych i silnych stron psa</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie -omówienie właściwego stopniowania trudności w pracy z psem, właściwy dobór metody pracy do różnych typów psów, sygnały stresu u psa.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Podróże komunikacją, odwiedzanie obiektów publicznych. Sprawdzanie reakcji by poznać obszary gdzie trzeba przepracować problemy i uzupełnić braki wychowawcze i obycie z trudnymi miejscami i sytuacjami.</p>
<p>3</p>	<p>Praca z psem po lewej stronie opiekuna</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie - omówienie właściwego stopniowania trudności w pracy z psem, właściwy dobór metody pracy do różnych typów psów, sygnały stresu u psa.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Ćwiczenia systematyczne z psem na krótkiej smyczy po lewej stronie opiekuna jako wstęp do prowadzenia w uprzęży.</p>
<p>4</p>	<p>Wdrażanie pracy w uprzęży</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie - omówienie metod nauczania psa prawidłowej pozycji.</p>

		Zajęcia praktyczne: Praca z psem w uprzęży bez ramienia – przyzwyczajanie do pracy w uprzęży.
5	Praca w środowisku miejskim	Zajęcia teoretyczne: Zasady stopniowania rozproszeń w pracy z psem, stopniowanie trudności ćwiczeń. Zajęcia praktyczne Wzmacnianie koncentracji w trudnym środowisku.
6	Kształtowanie dobrych nawyków czystości	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie i omówienie metod nauczania psa utrzymywania czystości. Zajęcia praktyczne Kontynuacja z wieku młodzieńczego – utrwalanie nawyków na komendę.

MIESIĄC:		II (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :		
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Budowanie więzi z psem- kontynuacja; ⇒ Ćwiczenia z kontroli za pomocą smyczy – kontynuacja; ⇒ Budowanie i rozwój koncentracji psa- kontynuacja; ⇒ Trening posłuszeństwa – utrwalanie i pogłębienie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Praca w uprzęży, przyzwyczajanie, akceptacja; ⇒ Praca w uprzęży - kształtowanie i wzmacnianie stałych wzorców zachowań, wprowadzanie komend do pójścia w przód, zatrzymania, zaznaczenia krawężników, schodów w górę i w dół; ⇒ Techniki zaznaczenia ławki; ⇒ Przeszkody na chodniku – ruchome i nieruchome , techniki mijania. 		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż bez ramienia.</p> <p>Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p> <p>Przeszkody ruchome niskie.</p>
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca z uprzężą w spokojnej okolicy w umiarkowanym ruchu, z minimalną ilością przeszkód i pieszych, po prostych ciągach ulic..</p>		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe – budowanie więzi z psem, zaufania. Wzmacnianie roli Lidera.	<p>Zajęcia teoretyczne: Nauka właściwego nagradzania, sygnał nagrody, timing w nagradzaniu.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrwalanie komend z posłuszeństwa: siad, waruj, równaj, zostań, komendę przywołującą, aport. Nauka właściwego nagradzania, sygnał nagrody, timing w nagradzaniu.</p>
2	Zwiększenie kontroli	<p>Zajęcia teoretyczne: Praca z psem wrażliwym/reaktywnym/powolnym- dobór metody szkoleniowej. Zasady wypracowywania koncentracji u psa.</p>

		Zajęcia praktyczne: Używanie intonacji głosu, zależnie od reakcji psa i rozwijanie jego koncentracji.
3	Praca z psem po lewej stronie opiekuna	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie- omówienie metod nauczania psa stabilnego utrzymywania pozycji w czasie pracy. Zajęcia praktyczne: Ćwiczenia systematyczne z psem na krótkiej smyczy po lewej stronie opiekuna jako wstęp do prowadzenia w uprzęży.
4	Praca w uprzęży	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie -omówienie zasad pracy z psem: nauka komend, prowadzenia, zatrzymywania, prowadzenie bez nadmiernego napięcia, prowadzenie w linii prostej, zatrzymywania na krawężnikach i schodach z pomocą słowną lub smyczą. Zajęcia praktyczne: Praca z psem w uprzęży bez ramienia. Nauka prowadzenia w odpowiedniej pozycji i bez nadmiernego napięcia. Prowadzenie w linii prostej. Wprowadzanie komend „ na przód/prowadź”, Wprowadzanie komendy do prowadzenia na przód i do zatrzymania. Wprowadzanie zatrzymywania na krawężnikach i schodach z pomocą słowną lub smyczą.
5	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie - omówienie zasad pracy z psem w uprzęży: nauka omijania niskich przeszkód na chodniku. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki omijania przeszkód niskich na chodniku- praca w uprzęży bez pałąka.
6	Zaznaczanie ławek	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie – omówienie zasad pracy z psem - zaznaczania prawidłowego ławki na przystankach w miejscach publicznych i w komunikacji. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki zaznaczania prawidłowego ławki na przystankach w miejscach publicznych i w komunikacji.
7	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie- omówienie technik pracy nad rozproszeniami. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy, techniki kontroli emocji na rozproszenia w postaci innych ludzi, psów, jedzenia.

MIESIĄC:	III (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :	

<p>⇒ Trening posłuszeństwa– utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Ćwiczenia z kontroli za pomocą smyczy – kontynuacja;</p> <p>⇒ Budowanie i rozwój koncentracji psa- kontynuacja;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży, przyzwyczajanie, akceptacja;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży - kształtowanie i wzmacnianie stałych wzorców zachowań, wprowadzanie komend do pójścia w przód, zatrzymania, zaznaczenia krawężników, schodów w górę i w dół;</p> <p>⇒ Techniki zaznaczenia ławki;</p> <p>⇒ Przeszkody na chodniku – ruchome i nieruchome , techniki mijania;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży- nauka komend kierunkowych, zwrot w tył, przeszkody na chodniku ruchome i nieruchome– techniki mijania.</p>		
<p>METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:</p>		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko, miejsce do ćwiczeń.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p> <p>Przeszkody ruchome niskie. Rozproszenia (psy, jedzenie).</p>
<p>CZAS:</p>		<p>80 jednostek dydaktycznych</p>
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o średnim nasileniu ruchu, z większą ilością przeszkód i pieszych, trasy o większym stopniu trudności, ze skrętami.</p>		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrwalanie podstaw, takich jak przechodzenie przez jezdnię, dochodzenie do krawężników w prawidłowej pozycji i dobrym miejscu. Ćwiczenie techniki dojść do przejść i przechodzenia przez jezdnię.</p>
3	Zwiększenie kontroli	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozprasających - kontynuacja.</p>
4	Skręty, kierunki	<p>Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie- technika nauczania skrętów w prawo i lewo, w tył zwrot.</p>

		<p>Zajęcia praktyczne: Technika skrętów w prawo i w lewo, w tył zwrot. Skręty w prawo i w lewo oraz w tył zwroty z pomocami słownymi i optycznymi.</p>
5	Odnajdywanie schodów	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Odnajdywanie schodów w górę i w dół. Zatrzymywanie się z pomocą słowną lub smyczą i bez pomocy.</p>
6	Praca w uprzęży	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca z psem w uprzęży z ramieniem. Prowadzenie w linii prostej, zatrzymywanie na krawężnikach, schodach w dół i w górę z pomocą słowną lub smyczą.</p>
7	Omijanie przeszkód	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Obchodzenie małych przeszkód w miejscach cichych i o małym natężeniu ruchu ulicznego.</p>
8	Zmiany tempa	<p>Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie- omówienie zasad nauczania psa zmian tempa, kontrola napięcia na uprzęży.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zmiany tempa podczas pracy w uprzęży. Spowalnianie i zwiększanie tempa w uprzęży , kontrola napięcia na uprzęży.</p>
9	Kontrola nad dekoncentracją	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.</p>

MIESIĄC:	IV (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :	

<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach – sprawdzenie opanowania umiejętności psa poprzez prace w goglach; ⇒ Schody ruchome/platformy- techniki pracy; ⇒ Rozszerzona praca w środkach transportu publicznego; ⇒ Praca w miejscach użyteczności publicznej; ⇒ Przeszkody mijanie w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach; ⇒ Praca w uprzęży - kształtowanie i wzmacnianie stałych wzorców zachowań, kontynuacja nauki komend do pójścia w przód, zatrzymania, zaznaczenia ławki, drzwi do budynków i do pojazdów komunikacji publicznej, przystanku komunikacji publicznej; ⇒ Praca w uprzęży - trasy stałe i nowe ścieżki; ⇒ Koncentracja na pracy – ignorowanie rozproszeń. 		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:		Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż z ramieniem. Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Pętle komunikacji miejskiej. Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	
SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o dużym nasileniu ruchu, z większą ilością przeszkód i pieszych, trasy o większym stopniu trudności, ze skrętami, przejściami dla pieszych.		
LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Utrwalanie podstaw pracy w uprzęży. Stałe trasy z zatrzymywaniem na przejściach dla pieszych ze skrętami z zatrzymywaniem się i poruszaniem się po schodach. Zmiany kierunków skręty w prawo i w lewo z wyszukiwaniem ścieżek na stałych trasach. Praca na nowych ścieżkach.
3	Zwiększenie kontroli	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.

		Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozpraszających - kontynuacja.
4	Środki komunikacji miejskiej i pociągi	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Praca we wszystkich środkach lokomocji- tramwaje, autobusy, metro.
5	Praca w miejscach publicznych	Praca– sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne.
6	Wskazywanie Drzwi	Zajęcia teoretyczne: Omówienie technik nauczania psa wskazywania drzwi w miejscach publicznych, w domach, pokazywanie drzwi od windy i do pojazdów komunikacji publicznej. Zajęcia praktyczne: Techniki wskazywania drzwi w miejscach publicznych, w domach, pokazywanie drzwi od windy i do pojazdów komunikacji publicznej.
7	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Omówienie technik nauczania psa omijania przeszkód na wysokości głowy opiekuna. Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych. Techniki omijania przeszkód na wysokości głowy opiekuna.
8	Schody ruchome	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie - omówienie technik nauczania psa korzystania ze schodów ruchomych i platform ruchomych. Zajęcia praktyczne: Techniki korzystania przez psa ze schodów ruchomych i platform ruchomych.
9	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.

MIESIĄC:	V (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :	

<p>⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach; sprawdzenie opanowania umiejętności psa poprzez prace w goglach;</p> <p>⇒ Praca w uprzęży zwiększenie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznane. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej;</p> <p>⇒ Zapoznanie się z techniką bezpiecznego korzystania z komunikacji dalekobieżnej. Wsiadanie i wysiadanie z pociągów;</p> <p>⇒ Praca w terenie wiejskim, ignorowanie zapachów, poznawanie technik poruszania się jedniami bez chodników;</p> <p>⇒ Przeszkody mijanie w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach;</p> <p>⇒ Koncentracja na pracy – ignorowanie rozproszeń również w terenie wiejskim.</p>		
<p>METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:</p>		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż z ramieniem..</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
<p>CZAS:</p>	<p>80 jednostek dydaktycznych</p>	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o zróżnicowanym nasileniu ruchu-</p>		
<p>LP.</p>	<p>TEMAT SESJI:</p>	<p>PLAN SESJI:</p>
<p>1</p>	<p>Posłuszeństwo podstawowe</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
<p>2</p>	<p>Praca w uprzęży – kontynuacja</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejściem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy- wydłużanie czasu pracy i czasu oczekiwania na pracę.</p>
<p>3</p>	<p>Zwiększenie kontroli</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Zwiększanie kontroli głosem/smyczą w odniesieniu do wszystkich rodzajów bodźców rozpraszających - kontynuacja.</p>
<p>4</p>	<p>Praca w miejscach publicznych</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów</p>

		naprawczych. Zajęcia praktyczne: Praca– sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne.
5	Pociągi	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie zasad nauczania psa wsiadania i wysiadania z pociągów. Zajęcia praktyczne: Nauka techniki wsiadania i wysiadania z pociągów.
6	Schody ruchome	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Techniki korzystania przez psa ze schodów ruchomych i platform ruchomych.
7	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód w różnych miejscach o różnym stopniu trudności i w większym ruchu pieszych, również tych na wysokości głowy opiekuna i przeszkód które trzeba ominąć schodząc z chodnika- nietypowe przeszkody.
8	Tereny wiejskie	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie zasad nauczania psa chodzenia w terenach wiejskich, w tym chodniki i pobocza, szczekające psy, inne zwierzęta, zapachy. Zajęcia praktyczne: Chodzenie w terenach wiejskich, chodniki i pobocza – praca w rozproszeniach (kontrola w rozproszeniach szczekające psy, inne zwierzęta, zapachy itd.).
9	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.

MIESIĄC:	VI (4 tygodnie)
CELE SZKOLENIA :	

<p>⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa;</p> <p>⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach- sprawdzenie opanowania umiejętności psa poprzez prace w goglach;</p> <p>⇒ Praca średniozaawansowana w uprzęży zwiększanie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznane. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej;</p> <p>⇒ Kontynuacja poruszania się po terenach wiejskich – utrwalenie właściwych wzorców zachowań;</p> <p>⇒ Przeszkody mijanie w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach;</p> <p>⇒ Koncentracja na pracy – ignorowanie rozproszeń również w środowisku miejskim;</p> <p>⇒ Nauka technik wyuczonego nieposłuszeństwa</p>		
<p>METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:</p>		<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem.</p> <p>Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa.</p> <p>Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>
<p>CZAS:</p>	<p>80 jednostek dydaktycznych</p>	
<p>SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o zróżnicowanym nasileniu ruchu.</p>		
<p>LP.</p>	<p>TEMAT SESJI:</p>	<p>PLAN SESJI:</p>
<p>1</p>	<p>Posłuszeństwo podstawowe</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.</p>
<p>2</p>	<p>Praca w uprzęży – kontynuacja</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejęciem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy - wydłużanie czasu pracy i czasu oczekiwania na pracę.</p>
<p>3</p>	<p>Praca w miejscach publicznych</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca– sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne. Sprawdzenie czy w tych miejscach pies pracuje swobodnie i bezpiecznie.</p>
<p>4</p>	<p>Omijanie przeszkód</p>	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p>

		<p>Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych przeszkód również tych na wysokości głowy opiekuna i przeszkód które trzeba ominąć łamiąc zasady poruszania się po chodniku- nietypowe przeszkody.</p>
5	Tereny wiejskie	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Chodzenie w terenach wiejskich, chodniki i pobocza – praca w rozproszeniach (kontrola w rozproszeniach szczekające psy, inne zwierzęta ,zapachy, itd.) upewnienie się, że pies w tym środowisku czuje się swobodnie i pracuje skutecznie.</p>
6	Kontrola nad dekoncentracją	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.</p>

MIESIĄC:	VII (4 tygodnie)	
CELE SZKOLENIA :		
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach; ⇒ Praca zawansowana w uprząży zwiększanie stopnia trudności - trasy stałe i trasy nieznane. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej; ⇒ Pogłębianie umiejętności przejmowania inicjatywy w pracy przez psa, i weryfikowanie umiejętności wprowadzając pracę szkoleniowca w goglach; ⇒ Przeszkody mijanie w warunkach zwiększonego ruchu pieszych i na wysokościach; ⇒ Koncentracja na pracy – ignorowanie rozproszeń; ⇒ Zwiększenie częstotliwości pracy psa przy założonych goglach przez szkoleniowca; ⇒ Nauka technik wyuczonego nieposłuszeństwa. 		
METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:	<p>Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprząż z ramieniem. Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa. Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.</p>	
CZAS:	80 jednostek dydaktycznych	

SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o różnym nasileniu ruchu w różnych środowiskach. Praca zbliżona do warunków w jakich będzie pracował docelowo pies.

LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Trasy stałe i nowe o zwiększonym stopniu trudności z przejściem inicjatywy prowadzenia przez psa z wykorzystaniem umiejętności z poprzednich miesięcy - wydłużanie czasu pracy i czasu oczekiwania na pracę. Wycofanie komend wzrokowych i zmniejszenie nagradzania w pracy.
3	Praca w miejscach publicznych	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Praca – sklepy i miejsca użyteczności publicznej, rozszerzone o centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne. Sprawdzenie czy w tych miejscach pies pracuje swobodnie i bezpiecznie.
4	Omijanie przeszkód	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Obchodzenie przeszkód różnych miejscach o różnym stopniu trudności natężeniu i w większym ruchu pieszych przeszkód również tych na wysokości głowy opiekuna i przeszkód które trzeba ominąć łamiąc zasady poruszania się po chodniku- nietypowe przeszkody.
5	Prowadzenie przez psa, osoby w goglach	Zajęcia teoretyczne: Przypomnienie - omówienie zasad pracy w goglach. Zajęcia praktyczne: Praca psa z człowiekiem w goglach pod okiem drugiego szkoleniowca.
6	Kontrola nad dekoncentracją	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.

		Zajęcia praktyczne: Koncentrowanie uwagi psa na pracy. Zwiększona kontrola wzrokowych, zapachowych czynników rozpraszających w bardziej stymulującym środowisku.
--	--	---

MIESIĄC:	VIII (4 tygodnie)
----------	--------------------------

CELE SZKOLENIA :

<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Trening posłuszeństwa – utrzymanie i utrwalenie umiejętności z podstawowego posłuszeństwa; ⇒ Kontynuacja pogłębienie umiejętności zdobytych we wcześniejszych miesiącach; ⇒ Praca zawansowana w uprzęży - trasy stałe i trasy nieznane. Praca w obiektach użyteczności publicznej i różnych środkach komunikacji miejskiej; ⇒ Przeszkody mijanie w różnych warunkach i na różnych wysokościach; ⇒ Koncentracja na pracy – ignorowanie rozproszeń; ⇒ Praca szkoleniowca w goglach, doskonalenie i utrwalenie nabytych umiejętności; ⇒ Praca z psem przy założonych goglach przez szkoleniowca; ⇒ Szkolenie ze specyficznych umiejętności które zgłosił klient, któremu pies został dopasowany.
--

METODY I POMOCE DYDAKTYCZNE:	Narzędzia szkoleniowe: obroża, smycz, uprzęż z ramieniem. Odpowiednie środowisko coraz trudniejsze, miejsce do ćwiczeń. Odpowiednio dobrane środowisko do stopnia wyszkolenia psa. Używanie intonacji głosu, sygnałów wzrokowych, sygnałów ciałem, odpowiednia praca pomocami.
---------------------------------	--

CZAS:	80 jednostek dydaktycznych
-------	----------------------------

SESJE TRENINGOWE: W zależności od możliwości psa, temperatury, zaawansowania w szkoleniu psa. Może być kilka rozdzielonych treningów (od 10 do 45 min.), które składają się na sesje treningowe przewidziane w programie. Praca w środowisku o różnym nasileniu ruchu w różnych środowiskach. Praca zbliżona do warunków w jakich będzie pracował docelowo pies.

LP.	TEMAT SESJI:	PLAN SESJI:
1	Posłuszeństwo podstawowe	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Utrzymanie i wzmacnianie umiejętności z posłuszeństwa.
2	Praca w uprzęży – kontynuacja	Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych. Zajęcia praktyczne: Praca zaawansowana na różnych trasach w różnym stopniu trudności – sklepy i miejsca użyteczności publicznej, centra handlowe, kawiarnie i lokale kulinarne. Doskonalenie i utrwalanie umiejętności.
3	Umiejętności dodatkowe	Zajęcia teoretyczne:

		<p>Omówienie potrzeb osoby, dla której został dopasowany pies, ustalenie umiejętności potrzebnych psu, ustalenie planu szkolenia.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Umiejętności indywidualnie dobrane do osoby której został dopasowany pies.</p>
4	Prowadzenie przez psa, osoby w goglach	<p>Zajęcia teoretyczne: Analiza postępów. Omówienie ewentualnych trudności w szkoleniu, planowanie modyfikacji metod szkoleniowych, wypracowanie programów naprawczych.</p> <p>Zajęcia praktyczne: Praca psa z człowiekiem w goglach pod okiem drugiego szkoleniowca.</p>